

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

2020-11-19

Dnr KFKS 2016/97-214

Projekt 9256

Utökat förfarande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan med miljökonsekvensbeskrivning för del av Ryssbergen, del av Sicklaön 13:3 och del av 134:21, på västra Sicklaön, Nacka kommun

Sammanfattning

Planområdet utgörs av del av fastigheten Sicklaön 13:3, som ägs av exploatören, och Sicklaön 134:21, ägd av Trafikverket. Planområdet, i västra delen av centrala Nacka, gränsar västerut och norrut mot naturområden som planeras bli naturreservat, österut mot trafikplats Kvarnholmen och söderut mot Värmdöleden.

Detaljplanen möjliggör för 400-600 bostäder i sex till tio våningar, en större verksamhetsbyggnad och förskola om 4 avdelningar. Verksamhetsbyggnaden avses innehålla bilförsäljning och parkering för verksamheten och bostäderna, men får innehålla kontor, idrottshall, lager och handel. Detaljplanen möjliggör även för allmänheten att ta sig ut i det planerade naturreservatet, och en ny gatustruktur skapar möjligheter för en genomgående gata på längre sikt. I östra delen av verksamhetstomten möjliggörs drivmedelsförsäljning.

Planförslaget bedöms vara förenligt med aktuell översiktsplan för Nacka kommun och detaljplaneprogrammet för centrala Nacka. Startpromemorian för stadsbyggnadsprojektet beslutades den 11 februari 2016 på delegation. Planförslaget är därmed upprättat enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) enligt dess lydelse från den 1 januari 2015.

Ett gestaltungsprogram har tagits fram för all bebyggelse och säkerställs i exploateringsavtal. Ny bebyggelse ska gestaltas med genomtänkt variation och omsorg om material och färgsättning.

Samråd genomfördes juni-augusti 2018. Under samrådet inkom drygt 100 yttranden från remissinstanser, kommunala nämnder, föreningar och privatpersoner.

Kommunstyrelsen konstaterar att samrådsförslaget medger större volymer av både bostäder och verksamheter än vad som angivits i detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka och i start-PM. Kommunstyrelsen avstyrker denna volymökning. Det innebär också att de tre höga punkthusen på 16 våningar bör minskas i höjd. Det pågår arbete för att bilda naturreservat i direkt anslutning till planområdet. Det är angeläget att samordning sker mellan naturreservatet och detaljplanen. Kommunstyrelsen anser därför att detaljplanen inte kan antas förrän ett avtal har tecknats med fastighetsägarna om bildande av naturreservatet.

Natur- och trafiknämnden påpekar att förslaget minskar bredden av Nacka-Värmdökilen, vilken därmed försvagas. Natur- och trafiknämnden ställer sig därför tveksam till att planen inte skulle ha en betydande miljöpåverkan. En ny väg bör anläggas så att "Hjässan" även framöver blir tillgänglig för allmänheten. En solstudie bör genomföras.

Kulturnämnden konstaterar att Ryssbergen inte tidigare utpekats som lämpligast för högre hus, men med lägre höjder kan de smälta samman med andra redan befintliga bostadsområden i Nacka. Nämnden poängterar vikten av fortsatt dialog med Länsstyrelsen angående fördjupade utredningar kring möjliga fornlämningar, nämnden önskar få fortsatt information i frågan.

Fritidsnämnden påpekar att någon kommunal lekplats inte föreslås i detaljplanen.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen medför en risk för att riksintresse för kommunikationer inte tillgodoses, att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs och att en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet avseende översvämningsrisk. Kommunen ska visa att planförslaget är förenligt med det arbete som Trafikverket bedriver enligt vägplan avseende trafikplats Kvarnholmen på väg 222, vilken är av riksintresse. Likaså ska det framgå att planerade åtgärder under väg 222 inte påverkar riksintresset negativt. Viktig information gällande miljö kvalitetsnormer för vatten saknas i planhandlingarna. Kommunen behöver också komplettera med vidare utredningar och föreslagna åtgärder till granskningsskedet. Kommunen behöver även komplettera planhandlingarna och plankartan med information om verksamhetsbyggnaden avseende buller. Det ska också vara säkerställt till antagande att ingen försäljning eller lagring av gas kommer att ske inom planområdet. Riskbedömningen behöver kompletteras till granskningsskedet. I planbeskrivningen saknas en beskrivning av översvämningsrisk vilket ska kompletteras. Länsstyrelsen anser att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta.

Naturskyddsföreningen Nacka och Nacka naturvårdsråd avstyrker planförslaget i sin helhet med hänvisning till områdets höga natur- och rekreationsvärden. Det stora flertalet yttranden från privatpersoner är negativa till att bebygga ett naturområde, som nyttjas för rekreation.

De främsta synpunkterna från privatpersoner och föreningar rörde påverkan på natur- och rekreationsvärden.

Efter samrådet har planområdet utökats så att angöringsvägen till området från Kvarnholmens trafikplats ingår. Strukturen har förändrats något och kvarteren har öppnats upp mot norr och den högsta bebyggelsen sänkts. Byggnader föreslås inte längre i branten

upp mot naturhöjden Hjässan. Ytterligare mindre ändringar har utförts. Ett stort antal utredningar har upprättats eller uppdaterats. Naturvärden har inventerats och bedömts ytterligare.

Vid samrådet påpekade länsstyrelsen att betydande miljöpåverkan inte kan uteslutas. Kommunen ändrade sitt ställningstagande därefter. Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram efter samrådet.

Planförslagets syfte och innehåll

Detaljplanens syfte är att möjliggöra bostäder, verksamheter och förskola i enlighet med planprogrammet för Centrala Nacka. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra en ny gatustruktur. Planen skapar förutsättningar för en framtida möjlig sammankoppling av gatustrukturen i enlighet med planprogram för Centrala Nacka, men genomförandet kräver förändringar utanför planområdet. Bebyggelse föreslås främst på platser som idag påverkas av trafikbuller. Bebyggelsen ska utformas för att minimera störningar i form av buller, olycksrisker och luftföroreningar från Värmdöleden. Både på kvartersmark och på allmän plats ska dagvatten renas för att uppnå en god rening av planområdets dagvatten. Ny bebyggelse ska gestaltas med genomtänkt variation och omsorg om material och färgsättning för att ge en god entrébild till Nacka stad utmed Värmdöleden och minska påverkan på riksintresset för kulturmiljövård, Stockholms farled och inlopp.

Planområdet utgörs av del av fastigheten Sicklaön 13:3, som ägs av exploatören, och Sicklaön 134:21, ägd av Trafikverket. Planområdet, i västra delen av Centrala Nacka, gränsar västerut och norrut mot naturområden som planeras bli naturreservat, österut mot trafikplats Kvarnholmen och söderut mot Värmdöleden.

Detaljplanen möjliggör för 400-600 bostäder i sex till tio våningar, en större verksamhetsbyggnad och förskola om 4 avdelningar. Verksamhetsbyggnaden avses innehålla bilförsäljning och parkering för verksamheten och bostäderna, men får innehålla kontor, idrottshall och handel. Detaljplanen möjliggör även för allmänheten att ta sig ut i det planerade naturreservatet, och en ny gatustruktur skapar möjligheter för en genomgående gata. I östra delen av verksamhetstomten möjliggörs drivmedelsförsäljning.

Ett gestaltungsprogram har tagits fram för all bebyggelse och säkerställs i exploateringsavtal. Ny bebyggelse ska gestaltas med genomtänkt variation och omsorg om material och färgsättning.

Planförslaget bedöms vara förenligt med aktuell översiktsplan för Nacka kommun och detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka. Startpromemorian för stadsbyggnadsprojektet beslutades 11 februari 2016 på delegation. Planförslaget är därmed upprättat enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) enligt dess lydelse från den 1 januari 2015.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram efter samrådet.

Bakgrund

Beslut om att skicka ut förslaget på samråd fattades av planchefen på delegation den 4 juni 2018. Samrådstiden varade mellan den 11 juni 2018 och 27 augusti 2018, sammanlagt 11 veckor. Under samrådstiden fanns förslaget tillgängligt i utställningshallen i Nacka Stadshus, på biblioteken i Nacka Forum och Dieselverkstaden i Sickla, under bibliotekens öppettider. Förslaget presenterades vid ett öppet hus i Nacka stadshus onsdagen den 20 juni 2018 klockan 17.30-19.30. Cirka 15 personer från allmänhet och föreningar deltog. Samrådet kungjordes i Dagens Nyheter den 11 juni 2018.

Yttranden under samråd

Följande remissinstanser har inga synpunkter på planförslaget

Vattenfall Eldistribution AB
Försvarsmakten
Ellevio

Följande remissinstanser har synpunkter på planförslaget

1. Kommunstyrelsen
2. Utbildningsnämnden
3. Natur- och trafiknämnden
4. Kulturnämnden
5. Fritidsnämnden
6. Länsstyrelsen
7. Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun
8. Nacka Vatten och Avfall AB
9. Nacka Energi
10. Trafikverket
11. Trafikförvaltningen, SLL
12. Stockholm Exergi
13. Södertörns brandförsvarsförbund
14. Naturskyddsföreningen Nacka
15. Nacka Miljövårdsråd
16. Nacka hembygdsförening

Synpunkter har inkommit från följande föreningar

17. Svenska Turistföreningen, STF Stockholm Lokalavdelning
18. Järla Orientering
19. Forum Finntorp
20. Vikdalens Villaförening
21. Saltsjö-Järla Villaförening

Luftfartsverket har lämnat in ett sekretessbelagt yttrande. Synpunkter har inkommit från 89 privatpersoner. Samtliga privatpersoner bor utanför planområdet.

Inkomna synpunkter

Synpunkter i inkomna yttranden redovisas nedan i sammanfattad och förkortad form med planenhetens kommentarer.

Återkommande synpunkter

Natur- och rekreationsvärden

I 53 yttranden anses att Ryssbergen inte ska bebyggas på grund av höga natur- och rekreationsvärden. Flera av de inkomna yttrandena hade även naturskyddsföreningens yttrande bifogat, se nedan. De som inkommit med yttrandena anser att Ryssbergen är en urskog med värden som inte kan återskapas, som kommer gå förlorad för all framtid om den exploateras. I yttrandet uppmanas kommunen att bygga på redan exploaterad mark men spara de unika värdena som finns i våra gemensamma grönområden. Om detaljplanen genomförs påverkas även skogen utanför planområdet negativt genom bland annat ökat slitage, tillförsel av näringsämnen och föroreningar samt genom beskuggning.

Planområdet ligger i den del av Ryssbergen som är mest plan och lättillgänglig. Här är det lätt att promenera utan att behöva gå i branta sluttningar och denna yta lämpar sig också bäst för lek. Att exkludera äldre och barn från att kunna nyttja det enda större naturområde som blir kvar i Centrala Nacka är allvarligt och ger stora negativa konsekvenser för friluftslivet.

De yttrande anser att det inte är rimligt att förstöra oersättliga värden bara för att bygga några ytterligare bostäder och verksamheter som går att placera någon annanstans. Att bygga stad måste inte innebära att man lägger betong och asfalt överallt. Ryssbergen är en fantastiskt unik skog där både förskolebarn och skolbarn går på utflykt.

De anser vidare att Nacka kommuns bedömning att planen inte medför en betydande miljöpåverkan är felaktigt. Höga hus, 16 våningar innebär en förfulande silhuett. De yttrande uppmanar till att inte göra om samma misstag. Det är viktigt att bevara Stockholms inlopp från vattnet.

Planenhetens kommentar. Planförslaget innebär en påverkan på natur- och rekreationsområdet Ryssbergen och är oundviklig om denna del av Centrala Nacka ska realiseras enligt den övergripande inriktningen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning gjorts efter samrådet, om en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat. Marken utnyttjas effektivt och många bostäder om verksamheter inryms. Planområdet kan nyttjas för flytt av verksamheter i andra delar av Centrala Nacka, som behöver flyttas. Angående de högsta husen har byggnaderna sänkts till 6-10 våningar. Kommunen delar, efter samrådet, länsstyrelsens bedömning att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta. Miljöbedömning har utförts och samråd har hållits med Länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning och omfattning. Se även planenhetens kommentar till naturskyddsföreningen.

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder

1. Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen konstaterar att samrådsförslaget medger större volymer av både bostäder och verksamheter än vad som angivits i detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka och i start-PM för detta aktuella område. Kommunstyrelsen avstyrker denna volymökning och förordar att man håller sig inom de ramar som tidigare angetts. Det innebär också att de tre höga punkthusen på 16 våningar bör minskas i höjd. Ryssbergen är inte angiven som en av de platser där höga hur skulle kunna prövas.

Det pågår arbete för att bilda naturreservat i direkt anslutning till planområdet. Det är angeläget att samordning sker mellan naturreservatet och detaljplanen. Kommunstyrelsen anser därför att detaljplanen inte kan antas förrän ett avtal har tecknats med fastighetsägarna om bildande av naturreservatet.

Kommunstyrelsen vill också framhålla att det behövs en utförligare redovisning av projektets ekonomi, med intäkter och kostnader och vilka eventuella ekonomiska avvägningar som gjorts.

Planenhetens kommentar. Byggrätten för bostäderna har justerats så att den överensstämmer med program och start-PM. De höga bostadshusen har sänkts väsentligt. Verksamhetsbyggnaden föreslås ha en större byggrätt än tidigare angivet, men innehåller även bostadsparkering och ytkrävande biluppställningsytor, som vanligtvis är belägen utomhus. Stora ytor för biluppställningsytor utomhus skulle innebära större yta på mark, vilket inte är önskvärt. Verksamhetslokalen behöver även vara av en viss höjd och längd för att utgöra tillräckligt bullerskydd för bakomvarande bostäder.

Samordning sker mellan detaljplanens och naturreservatsbildningens gränser och processer.

En utförligare redovisning av projektets ekonomi, med intäkter och kostnader och vilka eventuella ekonomiska avvägningar som gjorts, ska redovisas.

2. Utbildningsnämnden

påpekar att det finns en förskola planerad, dock anges inte hur många platser den ska rymma. Förskolan bör ha plats för 80-100 barn för att möta det behov som den nya bebyggelsen skapar. Antalet platser är beroende av hur många bostäder som byggs. Det är av yttersta vikt att förskolan placeras där de bästa förutsättningarna finns för en god inom- och utomhusmiljö.

Planenhetens kommentar. Planförslaget medger förskola i ett av kvarterens bottenvåning. Dess storlek är illustrerad motsvarande en förskola med fyra avdelningar, det vill säga cirka 80 barn.

3. Natur- och trafiknämnden

anser att ett område med utpekat mycket höga naturvärden, både gällande flora och fauna, med flertal rödlistade och fridlysta arter exploateras. Förslaget minskar bredden av Nacka-Värmdökilen som går genom området, vilken därmed försvagas. Natur- och

trafiknämnden ställer sig därför tveksam till att planen inte skulle ha en betydande miljöpåverkan.

Naturvärdesinventering (inklusive insektsinventering) samt fladdermusinventering har genomförts i samband med reservatsbildningen för Ryssbergen. De bör läggas med i samrådshandlingarna och utifrån dessa bör man också göra en konsekvensbedömning av planens påverkan på området samt ta fram skydds- och kompensationsåtgärder. I planarbetet bör det redovisas om det vore möjligt att bebygga områden med lägre naturvärden samt hur planen är förenlig med artskyddet.

En buffertzona har planerats mellan bebyggelse och kommande naturreservatet Ryssbergen. Buffertzonen har planbestämmelsen PARK och till viss del NATUR. I en del av parken ligger dagvattenstråk. Området betecknat som PARK riskerar att tappa sin funktion som buffertzona då det finns ett dagvattenstråk inlagt. Dagvattenbestämmelsen gör att anläggningar kan placeras i direkt anslutning till naturreservatsgränsen. Detta kan påverka träd och växtlighet i naturreservatet negativt. Dagvattenstråket bör därför rymmas inom kvartersmark och området närmast naturreservatsgränsen (ca 5 meter) bör planläggas som NATUR.

Planen är placerad i låglänta partier i anslutning till Kvarnholmsförbindelsen och utmed Värmdöleden. Därmed kommer de lättillgängliga delarna med högst rekreativvärde att gå förlorade i och med planförslaget. Planen skär även av vägen upp till utkiksplatsen "Hjässan". Detta gör att de områden som blir kvar till naturreservat blir svårtillgängliga. En ny väg bör anläggas så att "Hjässan" även framöver blir tillgänglig för allmänheten. Om en busshållplats i framtiden anordnas i nära anslutning till planområdet, så skulle det positivt främja allmänhetens tillgång till det planerade reservatet.

Planerad bebyggelse upp till 16 våningar i anslutning till blivande naturreservat. Ingen solstudie är genomförd till samrådet. Därmed riskerar bebyggelsen att skugga de utkikspunkter som finns i Ryssbergen, bl.a. den så kallade "Hjässan", vilket tillsammans med den nära bebyggelse kan komma att minska upplevelse- och rekreativvärden i området. En solstudie bör genomföras.

Gångstråk är planerade för att öka tillgängligheten ut i blivande naturreservatet och mindre parkstråk anläggs. Det är positivt att planen möjliggör för anslutning till angränsande naturområde. Parkstråket innebär något ökade driftskostnader för Natur- och trafiknämnden.

Den nya bebyggelsen medför även att delar av det framtida naturreservatet norr om planområdet kommer att få lägre bullernivåer än idag vilket är positivt ur rekreativsynpunkt.

Höjning av marknivån under väg 222 påverkar höjdsättning av Birkavägen
Den höjning av marknivån med 0,9 m i västra delen av vägporten under väg 222 som föreslås i detaljplanen påverkar även höjdsättningen av Birkavägens söderut efter vägporten. Ändringen av markhöjden ska inte påverka negativ lutningsförhållanden mm av Birkavägen. Denna ändring av marknivån behöver förankras/samordnas med pågående detaljplanarbetet för Birkaområdet.

I och med förskolans placering utmed lokalgatan då är det viktigt att det ska finnas fysiska åtgärder i trafikmiljön som dämpar hastigheten, detta ska beaktas i det fortsatta arbetet.

I detaljplanen föreslås att avfallshanteringen främst hanteras med nedsänkta kärl eller med traditionell hämtning i miljörum. Av detaljplanen bör framgå platser för nedsänkta kärl och lastplatser för sopbilar. Även varuleveranser till vårdboende och förskola behöver studeras.

Beskrivning och måttskedja för lokalgator saknas i planbeskrivningen. Om dessa gator är enkelriktade så behöver det motiveras. Allmänt bör enkelriktning undvikas.

Planenhetens kommentar. Detaljplanen har bedömts innebära risk för betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats. Ytterligare utredningar har utförts efter samrådet samt dialog har förts med länsstyrelsen kring artskyddet.

Buffertzonen har studerats vidare och bedöms kunna inrymma delar av dagvattenreningen. Dagvattenutredningen visar hur rening och fördröjning kan ske även i buffertzonen utan att den allmänna tillgängligheten eller naturreservatets vegetation påverkas negativt.

Planförslaget säkerställer en gångväg till Hjässan, dock inte tillgänglighetsanpassad då det skulle innebära omfattande sprängningar i berget eller en påverkan på vegetation i det framtida naturreservatet. Planförslaget ger möjlighet för busshållplats inom området.

De högsta byggnaderna har sänkts. Skuggning bedöms inte längre påverka Hjässan.

Birkavägens höjdsättning ses över och samordnas med detaljplanarbetet för Birkaområden och dagens nivåer. Fysiska åtgärder för hastighetsdämning ses över. Avfallshanteringen ses över. Även leveranser förskola studeras. Ytor för vårdboende utgår. Gatornas sektioner beskrivs och motiveras.

4. Kulturnämnden

Kulturnämnden har fått tillfälle att yttra sig över detaljplan för del av Ryssbergen. Detaljplanen berör inga verksamheter som finansieras av kulturnämnden. Kulturnämnden ser i huvudsak positivt på förslaget om utveckling av del av Ryssbergen och vill lämna följande synpunkter.

Höga hus på Ryssbergen

Planförslaget bedöms innebära förhållandevis stora negativa konsekvenser för riksintresset Stockholms farled och inlopp, förslaget är att utforma tillkommande volymerna på ett sätt som tar hänsyn till vyerna från farleden. Kulturnämnden konstaterar att Ryssbergen inte tidigare utpekats som lämpligast för högre hus, men med lägre höjder kan de smälta samman med andra redan befintliga bostadsområden i Nacka såsom Nacka strand, Kvarnholmen och Henriksdal och därmed skapas en sammanhållande siluett.

Framtida utsiktsplats

Det blir enklare för allmänheten att ta sig till det rekreationsområde som bevaras och som planeras bli ett naturreservat. Från ”hjässan” finns en unik utsikt över inloppet till Stockholm och andra delar av Nacka. Kulturnämnden ser positiva aspekter i och med att det blir enklare för allmänheten att nå delar av Ryssbergen. På samma sätt är det positivt att planera för att tillgängliggöra ”hjässan” som en utkiksplats för Nackabor och besökande.

Säkra gång- och cykelvägar

Cirka 400 – 500 bostäder planeras i området liksom nya gång- och cykelvägar. Kulturnämnden menar att det är viktigt att gång- och cykelvägar blir väl utformade och att trygghetsaspekten sätts i fokus vid alla passager till och från området då många barn kommer att förflytta sig till skolor och aktiviteter i Centrala Nacka eller på andra ställen.

Fornminnen

Inga kända fornminnen finns i planområdet men kan inte uteslutas. Nämnden poängterar vikten av fortsatt dialog med Länsstyrelsen angående fördjupade utredningar kring möjliga fornlämningar, nämnden önskar få fortsatt information i frågan.

Gestaltning

Planprogrammet innehåller ingen information om planer på konstnärlig gestaltning. Fasadutformningen samt bebyggelsens detaljering och material kommer att studeras vidare till detaljplanens granskningsskede. Planen beskriver verksamhetslokaler för bilverksamhet och parkeringshus närmast Värmdöleden. Kulturnämnden ser behov av att följa processen och nämnden vill ta del av fortsatt planering av de byggnader som är tänkta för verksamheter längs Värmdöleden. Det blir några av de första signifikanta byggnaderna som många trafikanter möter i Nacka stad och är placerade så att de skapar en karakteristisk profil av nya delar i Centrala Nacka. Nämnden poängterar att det är av vikt att gestaltning får spela en viktig roll i det fortsatta arbetet. Dialog med byggherrar och fastighetsägare angående aktiviteter under byggtiden inom ramen för metoden Konsten att skapa stad skapar möjligheter att föra upp frågan på agendan om såväl permanenta konstnärliga installationer i den framtida stadsmiljön som tillfälliga konstinstallationer under byggtiden.

Möjlighet till evakuering av befintliga verksamheter

Detaljplanen möjliggör för nya centralt belägna verksamhetslokaler för evakuering av befintliga verksamheter inom Nacka stad. Kulturnämnden poängterar vikten av att kunna påverka färdigställandegrad av lokaler för att nå hyresnivåer som till exempel presumtiva hyresgäster inom kulturverksamhet och kreativa näringar kan bära.

Planens kommentar. De högsta husen sänks så förslaget nu når strax över trädtopparna sett från vattennivån vid farleden. Riksintresset bedöms därmed inte påverkas. Gångväg till Hjässan har studerats och möjliggörs i detaljplanen. Fornminnen har utretts vidare och resulterat i att en fornlämning föreslås tas bort. Gestaltningen av de nya byggnaderna är viktig och gestaltungsprogram har upprättats.

5. Fritidsnämnden

Fritidsnämnden har fått tillfälle att yttra sig över detaljplan för detaljplan för del av Ryssbergen. Detaljplanen berör inga verksamheter som finansieras av fritidsnämnden.

Fritidsnämnden ser positivt på förslaget om utveckling av del av Ryssbergen och vill lämna följande synpunkter.

Rekreationsområde och utsiktsplats

Det blir enklare för allmänheten att ta sig till det rekreationsområde som bevaras och som planeras bli ett naturreservat. Från ”hjässan” finns en unik utsikt över inloppet till Stockholm och andra delar av Nacka. Den kan tillgängliggöras via en hiss som planeras i fastighet för vård och centrumverksamhet. Fritidsnämnden ser positiva aspekter i och med att det blir enklare för allmänheten att nå delar av Ryssbergen. På samma sätt är det positivt att planera för att tillgängliggöra ”hjässan” som en utsiktsplats för Nackabor och besökande. Den hiss som planeras bör vara tillgänglig för allmänheten.

Säkra gång- och cykelvägar

Cirka 400 – 500 bostäder planeras i området, liksom nya gång- och cykelvägar. Fritidsnämnden menar att det är viktigt att gång- och cykelvägar blir väl utformade och att trygghetsaspekten sätts i fokus vid alla passager till och från området då många barn och ungdomar kommer att förflytta sig till skolor och aktiviteter i Centrala Nacka eller på andra ställen.

Möjlighet till evakuering av befintliga verksamheter

Detaljplanen möjliggör för nya centralt belägna verksamhetslokaler för evakuering av befintliga verksamheter inom Nacka stad. Fritidsnämnden poängterar att en utredning behövs för att vidare utreda denna fråga.

Lekplats

Någon kommunal lekplats föreslås inte i detaljplanen. Möjligheten att nyttja förskolegården för lek under kvällstid och helger bör undersökas, men huruvida detta är möjligt avgörs av den framtida anordnaren av förskoleverksamheten. Fritidsnämnden anser att ett bostadsområde av denna storlek, vilket kan förväntas bebos av många barnfamiljer, kräver en fullt tillgänglig, allmän lekplats. Denna kan med fördel anläggas i anslutning till entrépunkterna till naturreservatet, eller på annan plats där de ansluter till naturen.

Planenhetens kommentar: Se kommentarer till kulturnämnden ovan. Någon allmän lekplats föreslås inte. Närheten till skogsområdet är mycket god och naturlek kan anläggas i buffertzonen.

Inkomna synpunkter från myndigheter och remissinstanser

6. Länsstyrelsen

Detaljplaneförslaget är upprättat med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, i dess lydelse efter den 1 januari 2015.

Av 5 kap. 14 § PBL följer att länsstyrelsen under samrådet särskilt ska

- ta till vara och samordna statens intressen,
- verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken inte upphävs i strid med gällande bestämmelser,

- verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
- verka för att en bebyggelse eller ett byggnadsverk inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL samt i övrigt ge råd om tillämpningen av PBL om det behövs från allmän synpunkt. Länsstyrelsen har i sin roll att samordna statens intressen, tagit del av synpunkter från Luftfartsverket den 12 juni 2018, Swedavia (Arlanda flygplats) den 1 augusti 2018, Swedavia (Bromma flygplats) den 21 augusti 2018, Trafikverket den 30 juli 2018 och Försvarmakten den 9 augusti 2018.

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen medför en risk för att riksintresse för kommunikationer inte tillgodoses, att miljökvalitetsnormerna för vatten inte följs och att en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet avseende översvämningsrisk.

Kommunen ska visa att planförslaget är förenligt med det arbete som Trafikverket bedriver enligt vägplan avseende trafikplats Kvarnholmen på väg 222, vilken är av riksintresse. Likaså ska det framgå att planerade åtgärder under väg 222 inte påverkar riksintresset negativt.

Viktig information gällande miljökvalitetsnormer för vatten saknas i planhandlingarna, vilket ska kompletteras. Kommunen behöver också komplettera med vidare utredningar och föreslagna åtgärder till granskningsskedet.

Kommunen behöver även komplettera planhandlingarna och plankartan med information om verksamhetsbyggnaden avseende buller.

Det ska också vara säkerställt till antagande att ingen försäljning eller lagring av gas kommer att ske inom planområdet. Riskbedömningen behöver kompletteras till granskningsskedet.

I planbeskrivningen saknas en beskrivning av översvämningsrisk vilket ska kompletteras. Översvämnningar till följd av ett klimatanpassat 100-års regn ska även ha beaktats till granskningsskedet.

Om dessa problem kvarstår vid ett antagande kan Länsstyrelsen komma att ta upp planen för prövning enligt 11 kap. 10 § PBL. Planen kan då komma att upphävas enligt 11 kap. 11 § PBL.

Länsstyrelsen anser att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta.

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har, i detta skede, följande synpunkter på de områden som

Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL.

Synpunkterna nedan syftar till att ge kommunen underlag, råd och synpunkter inför nästa skede i planprocessen. Kommunen får på så sätt möjlighet att förtydliga och/eller komplettera planförslaget, så att ett statligt ingripande kan undvikas.

Riksintresse, kommunikationer, väg

Detaljplanen omfattar delar av väg 222 som är av riksintresse för kommunikationer. Vägen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan hindra eller försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. I öster gränsar planområdet direkt till projekt Trafikplats Kvarnholmen (fastställd vägplan 2017) som kommer att bli en del av riksintresset. Av Trafikverkets yttrande den 30 juli 2018 framgår att det återstår arbete angående trafikplats Kvarnholmen och vägport under väg 222 som gör att det finns risk att det i detaljplanen planeras för något som sedan inte går att genomföra. Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att kommunen beaktar Trafikverkets synpunkter angående detta, och om det krävs, avvaktar med detaljplaneringen.

Kommunen behöver också tydligt redovisa till granskningsskedet att dagvatten från planområdet inte leds till eller hamnar inom det lägre vägområdet för väg 222. För stora mängder vatten till vägområdet ökar risken för ras och skred samt översvämning, vilket kan försvåra tillkomsten och utnyttjandet av anläggningen och därmed utgöra skada på riksintresset. Det kan även få en negativ påverkan på vägens bärighet och trafiksäkerheten. Vid normala förhållanden kommer dagvattnet från planområdet inte hamna inom väg 222 men kommunen behöver till granskningsskedet visa att det även med ett förändrat klimat och vid skyfall inte riskerar att hamna inom vägområdet för väg 222.

Riksintresse, kulturmiljö

Planområdet berör ett riksintresse enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, riksintresset Stockholms farled och inlopp (AB 51) och innebär en negativ påverkan på riksintresset. Påverkan bedöms av Länsstyrelsen dock inte vara av sådan omfattning att den bedöms utgöra påtaglig skada på riksintresset. Planförslaget koncentrerar bebyggelsen till Ryssbergens södra del vilket gör att påtaglig skada kan undvikas. Den tänkta placeringen gör att åtgärder inte utförs i riksintressets värdebärande delar vilket Länsstyrelsen anser är positivt. Länsstyrelsen anser dock att större hänsyn bör tas för att undvika de negativa konsekvenser som beskrivs i miljöredovisning och planbeskrivning. I miljöredovisningen påpekas att punkthusen om 16 våningar på ett påtagligt sätt träder fram ovan Ryssbergens trädlinje. Därmed bryts områdets skärgårdskaraktär och gröna silhuett. Detta innebär stora negativa konsekvenser för landskapsbild och kulturmiljö. Det kvarstår för kommunen att redovisa hur konsekvenserna av omfattande markarbeten kommer att påverka området. Punkthusen placeras nära farleden på ett tidigare obekant sätt i området. Brytningen av trädlinjen försämrar upplevelsen av den obebyggda bergsluttning inom riksintressets södra del, där Ryssberget ingår. De höga punkthusen bidrar därmed till en kumulativ effekt som minskar utrymmet för ytterligare bebyggelse av framträdande art i närområdet.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Trots föreslagen rening kommer utsläppen från planområdet öka. Kommunen beskriver att ytterligare rening eller åtgärder ska utredas utanför planområdet för att kompensera den ökade föroreningsbelastningen. I planbeskrivningen saknas information kring recipienternas ekologiska och kemiska status, miljöproblem och miljökvalitetsnormer vilket behöver kompletteras till granskningsskedet. Strömmen har miljökvalitetsnormen måttlig ekologisk status, men bara gällande hydromorfologi på grund av hamnverksamhet. För de kvalitetsfaktorer som påverkas av utsläpp av näringsämnen och föroreningar förväntas vattenförekomsten uppnå god ekologisk status senast 2027. Utsläppen måste därför minskas för att miljökvalitetsnormerna ska kunna uppnås. Kommunen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna kan följas och för att uppnå detta behöver utsläppen minskas och inte öka som de förväntas göras med planen. Om kommunen planerar för åtgärder utanför planområdet behöver det vara långt framskridna planer och information om dessa behöver i så fall framgå närmare i planhandlingarna. Åtgärder utanför detaljplan kan regleras med avtal eller beslut samt tidsplan som säkerställer genomförandet för när en anläggning ska tas i drift. Detta ska i så fall kunna visas upp innan antagande av planen.

Kommunen behöver fortsätta arbetet med att minska utsläppen av föroreningar till granskningsskedet samt visa att de föreslagna åtgärderna genomförs. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att de specifika punkterna som anges i planbeskrivningen bör utredas vidare.

Hälsa och säkerhet, buller

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har reglerat buller med planbestämmelser och tagit fram en bullerutredning. Av utredningen framgår att det krävs tekniska åtgärder för cirka 26 lägenheter för att riktvärdena enligt förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader ska kunna klaras. Av utredningen framgår också att bilanläggningen inte omfattas av trafikbullerutredningen. Det är dock oklart om utredningen utgått från att byggnaden finns och därmed utgör ett bullerskydd. Detta behöver förtydligas. Det är också otydligt om kommunen har tagit höjd för det buller som kan komma från de planerade verksamheterna inom planområdet och t.ex. från fläktar. Kommunen behöver visa att detta har beaktats.

Planbestämmelsen ”Verksamhetsbyggnader ska utformas så att störningar från verksamhetsbuller och lågfrekvent buller för omkringliggande bostäder minimeras” är svår att följa upp. I planbeskrivningen finns ingen beskrivning av vad planbestämmelsen innebär eller hur bullret kan minimeras. Länsstyrelsen anser att verksamhetsbyggnader ska utformas så att verksamhetsbuller och lågfrekventbuller inte ska verka störande för omkringliggande bostäder och att kommunen ska komplettera med en planbestämmelse som reglerar just detta.

I planbeskrivningen anges att verksamheter föreslås som bullerskydd och att bostäder placeras i ett bullerskyddat läge. Trots att kommunen planerar för ett bullerskydd i form av verksamheter kan det konstateras att ungefär 5 % av samtliga bostäder behöver bullerdämpande åtgärder för att uppnå riktvärdena. Det är viktigt att kommunen på plankartan reglerar att byggnaden som ska utgöra ett bullerskydd kommer att uppföras före bostäderna. Bullernivåerna för bostäderna utan den planerade byggnaden för verksamheter är inte kända i dagsläget, eftersom utredningen har utgått från att

byggnaden utgör ett bullerskydd. För att säkerställa att byggnaden blir så hög som det krävs för att utgöra ett bullerskydd ska även lägsta höjd regleras på plankartan.

Hälsa och säkerhet, farligt gods

De planerade verksamhetsbyggnaderna intill Värmdöleden fungerar som barriär för bakomliggande bostadsbyggnader. Det framgår dock inte tydligt i planhandlingarna om det kommer bli en sammanhängande byggnad eller separata byggnader med avstånd emellan. För att utgöra en säker barriär för bakomliggande byggnader behöver verksamhetsbyggnaden utformas som en sammanhängande byggnad. Detta behöver regleras med planbestämmelser.

Länsstyrelsen anser också att kommunen behöver tydliggöra var transporter till och från den planerade drivmedelstationen kommer gå och väga in detta i riskbedömningen med eventuella åtgärder.

Kommunen behöver till granskningsskedet även redovisa hur samhällsrisken sänks med hjälp av de föreslagna skyddsåtgärderna.

I riskbedömningen nämns bland annat att åtgärderna bedöms ha följande effekt inom planområdet, "Begränsning av möjligheten för att oskyddade personer skadas utomhus inom områden med förhöjd risknivå genom att tillgodose skyddsavstånd till områden med stadigvarande vistelse". Personer som vistas utomhus inom verksamhetsområdet närmast väg 222 är oskyddade i planförslaget nuvarande utformning. Kommunen behöver förtydliga att personer som vistas på denna yta är skyddade från riskerna förknippade med väg 222.

Drivmedelstation

Enligt Rapport 2000:01, Riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer, bör inte personintensiva verksamheter lokaliseras närmare än 50 meter från en bensinstation om de ska inrymma människor som kan ha svårt att snabbt genomföra en utrymning, men också med hänsyn till luftföroreningarnas långsiktiga påverkan på människor. Byggnad bör med hänsyn till brand- och explosionsrisk (oberoende försäljningsvolym för fordonsbränsle) inte uppföras inom ett avstånd av 25 meter från, tankfordonets lossningsplats, avluftningsanordningar från bensincistern och tankställe där fordon tankas (pump) (Rapport 2000:01).

Om det finns intressen av att uppföra bebyggelse på ett område närmare än 50 meter från en bensinstation med medelstor försäljningsvolym av bränsle krävs att en fördjupad hälso-, risk- och miljökonsekvensanalys visar att den planerade bebyggelsen blir lämplig med hänsyn till behovet av skydd mot olyckshändelser och risker för miljö och hälsa. Tillämpning av avstegfall från rekommendationerna ska motiveras och skälen ska framgå. Avstegfall bör tillämpas restriktivt och bör normalt endast komma i fråga vid hög exploateringsgrad och när inga andra alternativa lösningar finns att tillgå (Rapport 2000:01).

I riskutredningen hänvisas till ett skyddsavstånd på 25 meter ska hållas enligt rekommendationer från "Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på

bensinstationer, Handbok” utgiven av MSB i mars 2015. I handboken anges att ”Tabell 1 visar exempel på godtagbara avstånd mellan olika objekt och utrustning för drivmedel på en bensinstation.” Detta betyder enligt Länsstyrelsen att kommunen inte kan använda sig utav värden i detta fall som ges av tabellen, eftersom avstånden endast lämpar sig inom en bensinstation. Vidare noterar Länsstyrelsen att avstånd mellan egenskapsgränserna på plankartan för drivmedelstation och vårdboende är cirka 29 meter, vilket är betydligt kortare än vad som anges i riskbedömningen. Även verksamheterna (T.ex. verkstad, kontor, detaljhandel, parkering och vårdboende) som ligger väster och precis intill bensinstationen behöver beaktas utifrån ett riskperspektiv.

Kommunen behöver säkerställa att ingen försäljning eller lagring av gas kommer ske på drivmedelstationen. Om det finns förutsättningar för att gasförsäljning kan ske i framtiden behöver riskerna med lagring, hantering och transport av gas vägas in i riskbedömningen. Kommunen behöver även utreda och säkerställa att bilverkstad, bilprovning, bilförsäljning och parkering lämpar sig inom samma användningsgräns som drivmedelsstation.

Hälsa och säkerhet, översvämning och skyfall

Inom planområdet finns identifierade lågpunktsområden enligt dagvattenutredningen (Ramböll 2018-05-29) och Länsstyrelsens lågpunktskartering. Det är positivt att beräkningarna har gjorts med klimatfaktor 1,25. Dock beskrivs konsekvenserna vid ett 100-års regn mycket översiktligt och flödesberäkningarna har baserats på 20-års regn. Länsstyrelsen bedömer att kommunen behöver studera och beskriva marköversvämningar till följd av ett klimatanpassat 100-års regn. I utredningen beskrivs att riktlinjerna för dagvattenhanteringen är att höjdsättning ska ske så att ingen skada på fastigheter eller andra samhällsviktiga funktioner uppkommer vid skyfall med upp till 100 års återkomsttid och klimatfaktor. Länsstyrelsen efterfrågar därmed en tydlig beskrivning av hur höjdsättningen i planen förhåller sig till 100 års regn med klimatfaktor och hur kommunen har beaktat risken för översvämning till följd av skyfall. Kommunen behöver också redovisa var vattnet tar vägen och ansamlas vid 100 års regn med klimatfaktor.

Länsstyrelsen rekommendationer gällande hur risken för översvämning till följd av skyfall behöver hanteras i den fysiska planeringen finns tillgänglig på vår webbplats: <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2018/rekommendationer-for-hantering-av-oversvamning-till-foljd-av-skyfall.html>

Rådgivande synpunkter och frågor av betydelse för planens genomförbarhet

Formalia

Länsstyrelsen noterar att detaljplanen inte hade remitterats till Swedavia eller Försvarsmakten i samband med samrådet vilket borde ha gjorts.

Dagvatten

Länsstyrelsen vill påminna kommunen om att på ett tidigt stadium planera för snöhanteringen och rening av smältvattnet.

Arkeologi

Då det i området är bra lägen för boplatser från stenåldern bedömer Länsstyrelsen att kommunen ska ta göra en arkeologisk utredning för att konstatera om sådana finns. I anslutning till byggarbeten vid Nacka Forum påträffades tidigare i år rester av en boplat, RAÄ Nacka 347 på samma höjdnivåer. Kontakt ska tas med Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö för vidare samråd i ärendet.

Naturvård

Det finns höga naturvärden inom och i angränsning till planområdet. Området Ryssbergen ingår i det kommunala gröna sambandet Norra Kuststråket. Området bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura 2000-naturtyp västlig taiga. Stora delar utgörs av naturvärdesklass 1 med stor betydelse för biologisk mångfald. Hela planområdet är värdekärna för biologisk mångfald med högt bevarandevärde på grund av bland annat dess höga biotopkvaliteter. I samband med kommunens arbete med bildandet av naturreservatet Ryssbergen har Calluna genomfört en inventering av området (rapport Naturvärdesinventering och insektsinventering i Ryssbergen, Nacka kommun, 2016-2017). Länsstyrelsen anser att denna rapport borde lagts till planhandlingarna och legat till grund för planförslagets utformning. Länsstyrelsen noterar att ÄF i sin naturvärdesinventering avråder kommunen från att exploatera området. Kommunen skriver att en fördjupad inventering ska utföras, vilket Länsstyrelsen rekommenderar till granskningskedet.

Men hänsyn till att det finns områden med lägre naturvärden framför allt väster om planområdet anser Länsstyrelsen att kommunen i dagsläget inte tillräckligt har visat att det aktuella planområdet t.ex. skulle kunnat lagts väster om nuvarande föreslaget område. Calluna rekommenderar att hela inventeringsområdet, som delvis omfattar aktuellt planområde, bör skyddas i sin helhet med hänvisning till områdets höga naturvärden samt att områden med påtagliga naturvärden kan komma utvecklas till höga naturvärden i framtiden om de får lämnas orörda.

Om den brand som drabbade delar av Nacka i juni 2018 omfattar delar av planområdet har detta bidragit till ett ökat naturvärde. Kommunen kan med fördel beskriva detta om delar av planområdets berörts.

Länsstyrelsen anser med hänsyn till ovanstående att större delen av planområdet sett till sina höga naturvärden bör ingå i det framtida naturreservatet Ryssbergen.

Artskydd

Kommunen behöver utreda hur planförslaget kan komma påverka spillkråkans bevarandestatus samt andra fridlysta arter med en ogynnsam bevarandestatus. Eftersom en sådan utredning saknas anser Länsstyrelsen att kommunen inte har visat att planerad bebyggelse inte är förbjuden enligt artskyddsförordningen. Eftersom kommunen inte genomfört en mer detaljerad artinventering eller föreslagit skydds- eller försiktighetsåtgärder går det inte utesluta att det planförslaget i dess nuvarande utformning är förbjudet enligt artskyddsförordningen. Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen att lokaliseringen behöver utredas närmare.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Utifrån det underlag och planhandlingar som tagits fram anser Länsstyrelsen att det kvarstår flera frågor kring markens lämplighet och eventuell miljöpåverkan främst med hänsyn till de höga naturvärdena i området. Länsstyrelsen bedömer därför att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta.

Länsstyrelsen anser att detta behöver utredas vidare i en miljöbedömning och samråd hållas med Länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning och omfattning enligt 6 kap. 11-18 §§ miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018.

Planenhetens kommentar:

Angående riksintresse för kommunikation, väg 222 Värmdöleden, har dialog förts med Trafikverket angående trafikplatsen och hänsyn har tagits till den nyligen utförda utbyggnaden och framtida utbyggnadsbehov. Vidare har dialog förts kring vägporten vid Birkavägen samt avstånd till Värmdöleden. Dagvatten från planområdet ska inte belasta väg 222. Kommunen har utrett och redovisar i planhandlingarna att vatten från planområdet vid skyfall inte påverkar väg 222.

Angående riksintressen för kulturmiljö har de högsta husen sänkts och samtliga hus ska nå under trädtopparna sett från vattennivån vid farleden. Nacka kommun vill inte att höga byggnader på denna plats ska äventyra andra högre byggnader på grund av kumulativa effekter på riksintresset.

Kommunen har utrett vidare eventuell påverkan på MKN för vatten för att minska utsläppen av föroreningar samt visa att de föreslagna åtgärderna genomförs. Dagvattenutredningen har uppdaterats och kompensationsåtgärder redovisas. Dess genomförande säkras i avtal med markägaren.

Bullerutredningen har uppdaterats och utgår från att verksamhetsbyggnaden utgör ett bullerskydd. Buller som kan komma från de planerade verksamheterna inom planområdet och t.ex. från fläktar uppmärksammas. Planbestämmelsen ”Verksamhetsbyggnader ska utformas så att störningar från verksamhetsbuller och lågfrekvent buller för omkringliggande bostäder minimeras” har setts över. Plankartan kompletteras med bestämmelse som reglerar att byggnaden som ska utgöra ett bullerskydd kommer att uppföras före bostäderna samt lägsta höjd på byggnaden.

Riskutredningen har uppdaterats. Bestämmelse införs att verksamhetsbyggnaden utformas som en sammanhängande byggnad. Planhandlingarna har förtydligats gällande var transporter till och från den planerade drivmedelsstationen kommer gå och vägts in i riskbedömningen med eventuella åtgärder. Riskutredningen redovisar hur samhällsrisken sänks med hjälp av de föreslagna skyddsåtgärderna. Planhandlingarna har förtydligats att personer som vistas på ytan mellan verksamhetsbyggnaden och väg 222 är skyddade från riskerna förknippade med väg 222. Planförslaget säkerställer att ingen försäljning eller lagring av gas kommer ske på drivmedelstationen. Kommunen har utrett att bilverkstad, bilprovning, bilförsäljning och parkering lämpar sig inom samma användningsgräns som drivmedelsstation.

I den uppdaterade dagvattenutredningen beskrivs av hur höjdsättningen i planen förhåller sig till 100 års regn med klimatfaktor och hur kommunen har beaktat risken för översvämning till följd av skyfall samt var vattnet ansamlas vid 100 års regn med klimatfaktor.

Planhandlingarna har remitterats till Swedavia och Försvarsmakten vid samrådet.

Arkeologisk utredning samt avgränsande förundersökning har genomförts i samråd med länsstyrelsen.

Kommunen konstaterar, liksom länsstyrelsen, att det finns höga naturvärden inom och i angränsning till planområdet. Samtliga rapporter, även de framtagna inom reservatsbildningen, ska utgöra underlag för detaljplanen. Ytterligare naturvärdesinventeringar har utförts, som bland annat tagit hänsyn till förändringar på grund av branden sommaren 2018. Att förskjuta bebyggelsen västerut har inte bedömts lämpligt då det fjärrar sig centrala Nackas centrum och innebär därmed längre sträcka till tunnelbana och handel samt svårigheter att förse området med väganslutning. Kommunen har gjort en avvägning av de motstående intressena att bevara naturmark och bebygga Centrala Nacka enligt den övergripande inriktningen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning gjorts om en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat.

Angående artskydd har ytterligare utredningar genomförts, som visat att det är mindre hackspett som skulle kunna påverkas. Kommunen har haft dialog med länsstyrelsen i frågan. Se vidare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommunen delar, efter samrådet, länsstyrelsens bedömning att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta. Miljöbedömning utförs och samråd har hållts med Länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning och omfattning.

7. Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun

Planbeskrivningen

Delar av 13:3 ska lösas in för allmän plats- framgår inte av planbeskrivningen att det kan bli aktuellt med ersättning. Bör framgå under ”konsekvenser för fastighetsägare”.

Det kan även bli aktuellt med ersättning vid bildande av gemensamhetsanläggningar och bildande av ledningsrätter.

Vid bildande av ledningsrätter är det ledningshavaren som betalar förrättningskostnaderna, enligt 27 § ledningsrättslagen. För att säkerställa att ledningsrätt kan bildas inom kvartersmark bör det aktuella området reserveras för ledningsrätt i plankartan.

Vem ska ansöka och bekosta upphävandet av officialservitutet.

Plankarta

I den västra delen av planområdet, på allmän-plats, finns ett T-trafik som är en användningsbestämmelse för kvartersmark.

Planenhetens kommentar. Under ”konsekvenser för fastighetsägare” kompletteras att delar av 13:3 ska lösas in för allmän plats och beskrivning av eventuell ersättning. Planbeskrivningen kompletteras om det även kan bli aktuellt med ersättning vid bildande av gemensamhetsanläggningar och ledningsrätter. Beskrivningen av lantmåterifrågor ses över. Området T-trafik har setts över.

8. Nacka Vatten och avfall AB

VA

Inga synpunkter.

Avfall

Avfallsfrågorna berörs ytterst översiktligt. Bottentömmande behållare eller traditionell hämtning i miljörum föreslås. NVOA förordar maskinella system (t.ex. underjordsbehållare) framför manuella (kärl i miljörum). Därmed vill vi se underjordsbehållare här, och sortering i minst 2 fraktioner, rest- och matavfall.

Under sommaren har regeringen beslutat om nya förordningar om producentansvar för förpackningar och tidningar vilket innebär framtida krav på fastighetsnära insamling. Därmed behövs miljörum för dessa fraktioner. För verksamheter är egna miljörum lämpligt.

Utformning av dessa lösningar och för vårdboendet behöver studeras vidare.

En fråga som ligger utanför detta projekt men i direkt anslutning är planerna på en eventuell sopsugsterminal vid Birkavägen söder om vägporten. Huvudgatan genom Ryssbergen behöver utformas för att tåla tung trafik, så att tunga lastbilar kan ta sig till och från trafikplats Kvarnholmen. Den vägen inklusive broar behöver vara BK1.

Planenhetens kommentar. Avfallshanteringen har setts över och beskrivs mer utförligt.

9. Nacka Energi

Elförsörjningen till området kräver ett nytt eldistributionsnät och att Nacka Energi får tillgång till mark (10x10 m) inom området för uppförande av ytterligare transformatorstationer än föreslaget i samrådet. Vid beräkning av antal stationer förutsätter vi att fastigheterna värms med fjärrvärme. En fastighet med stort effektbehov kan innebära att ytterligare en station måste rymmas inom fastigheten.

Föreslagen placering innebär långa ledningar för att försörja alla bostäder, men den kan försörja de närmaste. När det gäller verksamhetsbyggnaden föreslås en eller flera inhysta stationer. Vi vill även diskutera om det är möjligt att placera markstationer mellan byggnaden och Värmdöleden. Bifogar Allmän beskrivning om nätstationer i tätbebyggt område samt måttuppgifter och exempel på utseende. Vill exploitören/kommunen ha ett avvikande utseende eller en utformning utöver standard (exempelvis inhyst) så bekostas detta av exploitören.

Med hänvisning till att Strålskyddsmyndigheten rekommenderar att myndigheter vidtar de försiktighetsmått som behövs i fråga om lågfrekventa och magnetiska fält vid

samhällsplanering förordar vi att transformatorstationerna placeras utomhus. Vid eventuellt hinder för placering utomhus kan stationen inhysas i en fastighet. Detta förutsatt att det i stationens omedelbara närhet inte finns bostäder eller annan verksamhet där personer vistas stadigvarande. Stationen måste placeras i markplan vid yttervägg med serviceutrymme utanför. I undantagsfall i garage vid yttervägg max en våning ned med transportväg för transformatorerna. (bifogar bilaga). Utrymme ska tillhandahållas kostnadsfritt för all framtid och separat avtal ska tecknas för detta.

Vid inhyst station ansvarar exploatören för att brandskyddsbeskrivningen även omfattar stationen i fastigheten.

Schakt för elkablar inom exploateringsområdet bekostas av exploatören, Nacka Energi bekostar kabeldragning och montering av eldistributionsanläggningar. Utanför exploateringsområdet ansvarar och ombesörjer Nacka Energi alla arbeten för sina delar.

Elkablar för matande elnät skall förläggas i mark, rör förläggs endast vid väggenomgång. Träd eller övrig byggnation får inte förekomma över eller intill elkabelstråk.

Normalt tecknas genomförandeavtal och avtal om anslutningsavgifter med exploatören innan byggstart sker.

Flyttning eller ändring av befintliga anläggningar såsom kablar, transformatorstationer och tillfälliga anläggningar som byggström bekostas av exploatören. Beställning ska ske skriftligt i god tid.

Planenhetens kommentar: Elförsörjningen har setts över och transformatorstationer föreslås på fler platser.

10. Trafikverket

Trafikverket ansvarar för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv.

Riksintressen för kommunikation

Bromma flygplats är ett riksintresse för kommunikationsanläggningar. I riksintresset flygplats ingår influensområden vad gäller höjrestriktioner. Det innebär att byggnader och anläggningar inte får genomtränga angivna hinderytor eller påverka LFV:s flygtekniska system. Höga byggnader föreslås i detaljplanen och därför bör en flyghinderanalys göras av LFV innan granskningsskedet och frågan behandlas i planbeskrivningen. Flyghinderanalysen innebär att en kontroll görs av flygvägar, luftrum och teknisk utrustning. LFV är själva sakägare för CSN-utrustning (Communication, Navigation, Surveillance). Det framgår inte av planhandlingarna om Swedavia/Bromma flygplats, LFV och Försvarmakten är remitterade. Dessa bör också ges tillfälle att yttra sig. Trafikverket vill även informera om att den högsta höjden för objekt även omfattar tillfälliga hinder såsom byggkranar.

Väg 222

Trafikverket är väghållare för väg 222 som också utgör riksintresse för kommunikationer och därmed enligt lag skyddad mot åtgärder som påtagligt kan hindra eller försvåra utnyttjandet av eller en framtida utveckling av vägen. Trafikverket bygger för närvarande första etappen av Trafikplats Kvarnholmen enligt fastställd vägplan, 2017, vilken ligger i direkt anslutning till planområdet. Pågående arbeten planeras vara klara 2019.

I aktuell detaljplan föreslås att planområdet ska överlappa vägområdet, för vilket Trafikverket har vägrätt och vägplan, och planlägga delar av vägslänt och vägområde så att det minsta avståndet endast bli 3 m mellan vägbanekant och stödmurar som ska bära kvartersmark och därmed ingå i detaljplanen.

Exploatören har varit i kontakt med Trafikverkets projekt för Trafikplats Kvarnholmen och ska ha fått konstruktionsritningar för bland annat påfartsrampen för att kunna göra en förprojektering av denna stödmur. Trafikverket har dock inte sett några sådana handlingar ännu. Trafikverket behöver granska och godkänna geotekniska utredningar samt konstruktionsritningar som visar hur stödmurar mot ramp ska konstrueras och underhållas, även för de åtgärder som föreslås i vägporten under väg 222 vid Birkavägens förlängning. Trafikverket måste få granska ritningar och godkänna dessa innan detaljplaneprocessen fortskrider till granskningsskede. Exploatören tar en stor risk genom att framdriva planprocessen vidare i detta utförande utan att ha fått detta godkännande av konstruktioner och genomförande av Trafikverket, då de riskerar att stå med långt gångna planer för något som senare kan visa sig inte går att genomföra.

Trafikverket anser därför att Nacka kommun (exploatören) behöver ta fram dessa handlingar och få dem godkända av Trafikverket innan planprocessen fortskrider. Det måste upprättas avtal mellan Nacka kommun och Trafikverket kopplat till detaljplanen innan den går till antagande. Genomförandeavtal och avtal avseende drift- och underhåll måste också tas fram. Det kan också krävas tillstånd enligt väglagen.

Dagvatten

Dagvattenutredningen visar att vid normala förhållanden kommer dagvatten från planområdet att hanteras enligt utredningens utflöden A, B och C. Trafikverket önskar få en redovisning av hur dagvatten från planområdets hårdgjorda ytor kan hindras från att hamna inom det lägre liggande vägområdet för väg 222 om det med ett klimatförändringsanpassat scenario med extrema nederbörds mängder, visar sig att lokalatorna, som ska utformas för att kunna leda bort större mängder dagvatten, därmed också riskerar att leda dagvatten till väg 222, vilket Trafikverket givetvis inte kan medge.

Buller, risk, och luftkvalitet

Trafikverket har granskat samrådsmaterialets utredningar och kan konstatera att de trafikuppgifter som ligger till grund för buller-, risk och luftkvalitet baseras på olika prognostiserade trafikmängder. Trafikverket anser att både Risk- och Luftkvalitéutredningen behöver revideras så att de baseras på samma prognostiserade trafikmängder som bullerutredningen. Bullerutredningens prognostiserade trafikmängder stämmer överens med Trafikverkets basprognos för 2040 och det är den som ska användas.

Bullerutredningen och även de andra utredningarna måste, efter revidering, kompletteras med ett PM Trafik väg 222, som visar hur dessa beräkningar relaterar till basprognos 2040, i enlighet med tidigare överenskommelse mellan Trafikverket och Nacka kommun kring exploateringsprojekt vid väg 222 och trafikanalyser.

Trafikverket kan inte yttra sig över dessa utredningar innan dessa revideringar och kompletterande PM finns bilagt handlingarna.

Vad det gäller bullerutredningen anser Trafikverket att samtliga bostäder ska klara förordningens bullernivåer och att inga krav att åtgärda bullersituationen inom planområdet i efterhand kan åläggas Trafikverket.

Trafikverket konstaterar även att den verksamhetsbyggnad som ska fungera som skärmande närmast väg 222 vad det gäller såväl buller, risknivåer och luftföroreningar för ett stort antal bostäder, vårdlokaler och en förskola är en förutsättning för hela exploateringen utformning. Det framgår dock inte av planhandlingarna hur det ska garanteras att denna byggnad uppförs först så att de bakomliggande bostäderna och verksamheterna kan klara de miljö- och hälsokvalitetsnormer som utlovas. Plankartan bör därför kompletteras med en planbestämmelse som säkerställer detta. I övrigt förlitar sig Trafikverket på Länsstyrelsens bedömning vad det gäller miljö, hälsa och säkerhetsaspekter.

Synpunkter på plankartan

Planbestämmelsen med verksamhetsområde närmast väg 222 saknar prickad mark längs vägen (byggnad får ej uppföras), detta bör rättas till. En administrativ bestämmelse bör tillkomma som säkrar uppförandet av den skärmande verksamhetsbyggnaden.

Innan ovanstående påtalade nödvändiga revideringar, utredningar och avtal finns anser Trafikverket att planförslaget inte kan gå vidare till granskning.

Planens kommentar: De högsta byggnaderna har sänkts. Flyghinderanalys har utförts och beskrivs i planbeskrivningen. Angående väg 222 har kommunen avstämningar med Trafikverket i frågan. Angående dagvatten, se kommentar till Länsstyrelsen.

Buller-, risk och luftkvalitetutredningarna har uppdaterats utifrån basprognos för 2040. Kommun och trafikverket har gemensamt tagit fram ett jämförelse-PM.

Gällande verksamhetsbyggnaden som skydd, se kommentar till Länsstyrelsen.

Föreslagna ändringar i plankartan tillmötesgås.

11. Luftfartsverket har lämnat in ett sekretessbelagt yttrande.

Planens kommentar: Yttrandet är hanterat.

12. Trafikförvaltningen, SLL

Trafikförvaltningen är positiva till förslaget i stort. Trafikförvaltningen vill påpeka att körspår bör göras i planerad kurva, om det inte gjorts, för att säkerställa bussens framkomlighet. De anser även att övergångsställen bör preciseras i plankartan.

Planenhetens kommentar: Framkomligheten har säkerställts. Exakta lägen för övergångsställen har inte preciserats i plankartan, men ska utföras.

13. Stockholm Exergi

Stockholm Exergi anför att de kan erbjuda fjärrvärme. Viktigt att detta samordnas med övriga infrastrukturprojekt i närheten för att möjliggöra en smidig anslutning av fastigheterna.

Planenhetens kommentar: Noteras.

14. Södertörns brandförsvarsförbund

Risker i omgivningen

Aktuell riskanalys beskriver väl de risker som ligger till grund för de skyddsåtgärder som beskrivs närmare i planbeskrivningen. Södertörnsbrandförsvars förbund har inget ytterligare att tillägga eller kommentera.

Räddningstjänstens möjlighet till insats

Brandpostnät - Brandvattenförsörjningen ska ordnas med ett konventionellt system med max 150 meter mellan, d.v.s. från uppställningsplats för räddningstjänstens fordon bör det inte vara längre än 75 meter till närmsta brandpost.

Vattenförsörjning för sprinkler - Enligt plankartan omfattas etablering av ett vårdboende. Om meningen är att detta boende skall vara ett behovsprövat särskilt boende klassas det som verksamhets klass 5B(Vk5B). Detta innebär att lokalerna skall förses med automatiskt släcksystem, boende sprinkler enligt Boverkets byggregler. En diskussion bör ske med kommande exploatör redan i detaljplaneskedet för att underlätta en sprinklerinstallation. Brandpostnätets möjlighet att försörja en sprinklerinstallation bör beaktas redan i detaljplaneskedet.

Utrymning beroende av räddningstjänsten

Utifrån planens gestaltning enligt planbeskrivningen, med gårdsbebyggelse 5 till 7 våningar, bör räddningstjänstens möjlighet till insats beaktas.

Upp till elva meter, normalt 4 våningar, kan räddningstjänsten, enligt BBR, utgöra utrymningsväg med bärbar stege. Detta medför krav på max 50 meter från uppställningsplats för räddningsfordon.

Upp till 23 meter, normalt 8 våningar, kan räddningstjänsten, enligt BBR, utgöra den andra utrymningsvägen via höjdfordon. Detta ställer krav på uppställningsplats för höjdfordon.

Ingen av dessa två utrymningslösningar rekommenderas, då det i praktiken är svåra att tillämpa.

Södertörnsbrandförsvares förbund förordar i stället att tekniska lösningar med Tr2 trapphus tillförs trapphuset så att det även vid nödläge alltid är en säker väg ut oberoende av räddningstjänsten. Se Södertörns brandförsvarfsförbunds PM 609 och PM 615 för vidare information, sbff.se/om_oss/dokumentbibliotek. Om utrymning baseras på räddningstjänstens hjälp kan detta påverka gestaltningen av området och innebära anpassningar av innergårdar och annan utemiljö med räddningsvägar och uppställningsplats för höjdfordon.

Planenhetens kommentar: Vårdboende utgår. Kraven på utrymning kan tillgodoses.

15. Naturskyddsföreningen Nacka

Vi avstyrker planförslaget i sin helhet.

Natur- och rekreationsvärden

Ryssbergen är en till stora delar orörd urskog med mycket höga naturvärden centralt belägen på Sicklaön. Kombinationen av dess närhet till innerstaden och den orörda trolska miljön gör Ryssbergen unikt. De biologiska värdena är utmärkande jämfört med många andra skogar i Stockholms län och nationellt. Både gamla träd och död ved är en bristvara i Sveriges hårt brukade skogar och detta finns det gott om i Ryssbergen. Stora delar av det planerade exploateringsområdet har konstaterats ha högt eller högsta naturvärde. 28 naturvårdsintressanta arter har observerats i exploateringsområdet. Sju av dessa är rödlistade. Förutom de höga biologiska värdena, som borde vara anledning nog att bevara området, är detta område relativt plant och lättillgängligt och används till rekreation i form av promenader, orientering, blåbärsplockning, lek m.m. Övriga ekosystemtjänster som området ger är: dagvattenhantering med möjlighet till infiltration i ett i övrigt bergrikt och hårdgjort område, luftrening, temperaturreglering och bullerdämpning. Alla dessa värden kommer att försvinna eller minska i och med de nuvarande planerna och många av dessa värden är oersättliga.

Vi finner det förvånande att den heltäckande naturvärdesinventering som Nacka kommun beställt av Calluna AB och som genomfördes under 2016 och 2017 och där många nya rödlistade arter och andra naturvårdsintressanta arter observerades inom exploateringsområdet inte finns med i planhandlingarna. Valet att utesluta denna rapport medför att beslut fattas utifrån ett ej fullständigt underlag utifrån vad man faktiskt vet om området idag.

Branden den 15 juni

Den 15 juni 2018 brann ca 7 ha av skogen i Ryssbergen i tre separata områden. Ett av de tre brandområdena berör skogen i planområdets västra del. Den brunna skogen ger ytterligare naturvärden till Ryssbergen. Att skog brinner är något helt naturligt och till och med nödvändigt för skogens liv. Många arter är direkt beroende av skogsbrand för sin överlevnad och ännu fler gynnas av skogsbrand. Calluna AB har på Nacka kommuns uppdrag satt upp insektsfällor i brandområdena för att ta reda på vilka arter som tillkommit efter branden. Det hittills insamlade materialet har inte analyserats och vid tidpunkten för samrådstidens utgång sitter fällorna fortfarande kvar så något samlat resultat föreligger inte ännu. Men en brandgynnad art har redan identifierats, det är vallrovfluga som är rödlistad som sårbar. Den är inte direkt brandberoende men en av alla dessa arter som gynnas av skogsbrand. Den behöver god tillgång på död tallved då

den lägger sina ägg i den döda veden. Vallrovflugans larver är rovdjur och prederar på andra vedlevande insekters larver. Även sotsvart praktbagge, rödlistad som nära hotad, har setts i Ryssbergens brandområden. Den är direkt beroende av bränder för sin överlevnad. Även om dessa fynd gjorts utanför den brunna skogen i själva planområdet kan man förmoda att dessa förekommer även där. Samtliga områden som brann i Ryssbergen är alla viktiga för att kunna erbjuda brandgynnade och brandberoende arter livsmöjligheter. Det blir i detta perspektiv än mer olämpligt att exploatera Ryssbergen enligt Nacka kommuns planer.

Värt att notera är att Calluna AB hade fönsterfällor i två branddödade tallar i planområdet. Dessa två tallar, tillsammans med åtskilliga fler, sågades ner några veckor efter branden. Fönsterfällorna hann aldrig tömmas så tyvärr finns inget material att analysera från det området. Detta är mycket olyckligt.

Konsekvenser för naturvärdena

Planområdet består av en variationsrik talldominerad barnaturskog med både en fuktsänka med ett påtagligt inslag av lövträd, hållmarkstallskog samt nu även brandpåverkad hållmarkstallskog i den västra delen av planområdet efter branden den 15 juni.

Skogsmarken inom planområdet har högt bevarandevärde enligt den naturvärdesinventering enligt SIS-standard som gjordes av Calluna 2016 med en kompletterande insektsinventering 2017. Enligt den inventeringen har delar av planområdet klassats som högsta naturvärde, vilket motsvarar naturområden av nationellt och internationellt värde och stora delar har klassats som högt naturvärde, vilket motsvarar naturområden med regionalt värde. Stora delar av planområdet klassas dessutom som Natura 2000 naturtypen västlig taiga, viken är en särskilt skyddsvärd naturtyp enligt EU:s habitatnätverk Natura 2000.

I Ryssbergen finns en ovanligt stor mängd gamla träd och död ved jämfört med andra skogar i Stockholms län och nationellt. Enligt den inventering som ÅF gjorde 2015 identifierades totalt 237 stycken värdeelement inom inventeringsområdet, vilket på ett ungefär motsvarar planområdet. Värdeelementen som identifierades var främst tallar i form av grov liggande död ved, gamla grova träd eller grov stående död ved. Även block, lodytor och småvatten identifierades inom planområdet. Mängden död ved har dessutom nu ökat markant i och med branden den 15 juni som bland annat påverkade de västra delarna av planområdet.

Inom planområdet har 28 naturvårdsintressanta arter varav X rödlistade arter observerats. Flertalet är knutna till gammal tall (tallticka, grovticka, vintertagging, motaggsvamp, blomkålssvamp) eller död ved av tall (spillkråka, åttafläckig praktbagge, flagellkvastmossa), men några är beroende av lövträd och död ved av lövträd exempelvis ekticka, jättesvampmal och aspvedgnagare.

I miljöredovisningen föreslås att ”En utredning bör genomföras som visar på åtgärder för att minska hur de negativa konsekvenserna för värdekärnan samt hur spillkråkans naturliga utbredningsområde påverkas av planförslaget.” Enligt vår uppfattning är det uppenbart att konsekvenserna blir oåterkalleliga och att de inte kan kompenseras. 500-

årig urskog kan inte ersättas. Arterna ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd och ekosystemens kapacitet ska inte minskas och då hjälper det inte med att kompensera förlusten av urskog med en faunadepå och gröna tak exempelvis.

Vidare sägs att ”Förebyggande åtgärder bör vidtas som säkerställer artens tillgång på reproduktionsområde då det finns risk att förslaget medför att upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus för en skyddad art försvåras.” Vi vill varna för en övertro på att negativa konsekvenser av att exploatera ovärderliga naturmiljöer kan ”åtgärdas” eller ”förebyggas”. Som vi nämnt ovan kan inte all påverkan kompenseras. Ibland är det bättre att vara tydlig med det istället för att låtasas som att alla negativa ingrepp i miljön kan åtgärdas.

Nacka kommun har redan förstört stora delar av skogsområdet Ryssbergen på 60-talet när man byggde Värmdöleden och nu senast försvann ca en hektar när tunneln och Svindersviksbron byggdes. Sakta men säkert tar man del efter del och naggar området i kanten på denna ovärderliga resurs genom resonemanget att vi kan ju fortsätta att ta lite när vi ändå börjat. Vi tar ju så lite, det mesta blir ju kvar. Men politikerna har inte kunskapen att avgöra hur mycket av detta naggande som naturen tål. För alla livsmiljöer finns tröskelvärden där även små förluster av yta kan orsaka dramatiska förluster av antalet arter. I slutändan har man försvagat populationer och ekologiska samband så mycket att man förstör arternas möjligheter till överlevnad på sikt. Dessutom påverkar exploateringsplanerna den kvarvarande skogen negativt genom beskuggning. Precis norr om planområdet finns idag en solexponerad och öppen berghäll med solbelysta gamla tallar och en stor mängd solbelyst död ved. Många arter är beroende av denna miljö med gott om solbelysta träd och död ved. Dessa arter kommer att påverkas negativt om planen genomförs på grund av de skuggande höghusen precis söder om detta område och man förlorar därmed stora värden även fast området skyddas. Även det ökade slitaget på den kvarvarande skogsmarken kan ge ytterligare förluster av arter trots att skogen får stå kvar. I kombination med de ökade nivåerna av näringsämnen och tungmetaller som inte kan tas om hand vid skyfall och som kommer att rinna och infiltreras i skogsmarken norr om exploateringsområdet på sin väg ned mot Svindersviken kan ytterligare arter påverkas negativt. Allt detta ger en stor påverkan på den kvarvarande skogsmarken och detta skapar tillsammans förluster av värden och en sårbarhet av den del av skogen som får stå kvar.

Skogsmarken inom planområdet fungerar också som en skyddande buffertzona för den resterande delen skogen i Ryssbergen för att minska buller, luftföroreningar och ljusföroreningar från Värmdöleden och Nacka stad och utgör också framtida resurs för utvecklande av ännu högre naturvärden ifall skogen får stå kvar orörd.

Callunas slutsats efter naturvärdesinventeringen enligt SIS standard inklusive en insektsinventering 2016 och 2017 är att Ryssbergen bör bevaras i sin helhet. ÅF:s slutsats efter inventeringen av värdeelement 2015 lyder: Inventeringsområdet (planområdet) håller så pass höga naturvärden och bidrar till Ryssbergens helhetsvärde som sammanhängande område med barrskogsnatur att en exploatering inom inventeringsområdet inte är att rekommendera. Även Pro Natura har gjort en inventering av Ryssbergen 2008 och kommit fram till samma slutsats. Faktum är att samtliga studier och utredningar som gjorts i samband med exploateringsplaner och den

pågående naturreservatsutredningen har dragit slutsatsen att Ryssbergen bör bevaras i sin helhet. Trots dessa rekommendationer och de konstaterat höga naturvärdena väljer Nacka kommun att planera för bebyggelse så att dessa värden i kombination med att stora delar av övrig naturmark på västra Sicklaön också försvinner och bedömer dessutom att planen inte medför en betydande miljöpåverkan, vilket är både märkligt och en rent felaktig slutsats.

Regional grönstruktur.

I och med planen för Ryssbergen och i kombination med övriga planer på västra Sicklaön skapas en stor sårbarhet för den biologiska mångfalden och för den regionala grönstrukturen. Man riskerar arters lokala överlevnad på sikt genom att både minska arealen av livsmiljöområdet Ryssbergen samt bebygga spridningskorridorerna och de sammanbindande länkarna med andra grönområden på Sicklaön och Nacka i stort. Nacka-Värmdökilen påverkas och utarmas i och med genomförande av planen. Nacka kommun har inte gjort någon utredning av hur den sammanlagda effekten av bebyggelseplanerna på Sicklaön påverkar den regionala grönstrukturen: Detta underlag borde tas fram och vara med i planhandlingarna. Dessutom kan man inte heller påstå att planen inte medför en betydande miljöpåverkan utan ett sådant underlag.

Konsekvenser för rekreationsvärdena

Resonemanget som förs i planhandlingarna där det står att ”detaljplanen syftar bland annat till att möjliggöra för allmänheten att ta sig ut i det planerade naturreservatet” är märkligt och rent felaktigt. Kommunen vill totalt ta bort 25 procent av skogsmarken i Ryssbergen och kallar det för att tillgängliggöra skogen. Men hur kan man tillgängliggöra något genom att ta bort och förstöra det?

I dagsläget finns flera entréer till Ryssbergen. Dels från strandpromenaden vid Svindersviken, dels från Marinstadsvägen, dels från Birkavägen, dels från Nacka gymnasium och trafikplats Kvarnholmen där det också finns en närliggande busshållplats samt även från Vikdalen. Det som i dagsläget saknas är skyltning till Ryssbergen, vilket kommer att åtgärdas vid reservatsbildningen. Exploateringen skapar inga ytterligare entréer utan medför en starkt förändrad landskapsbild och upplevelse då man för att komma till urskogen från centrala Nacka först kommer att behöva passera en bensinmack, bilförsäljning, bostadshus inklusive flera höghus samt en högljudd förskoleverksamhet. Inga av dessa verksamheter är förenliga med upplevelsen av ett naturreservat, stillhet och orörd urskog. Upplevelsen på höjderna kommer förändras markant då 16-våningshusen kommer att vara synliga vart man än är. Frågan är om upplevelsevärdet orördhet kommer att gå helt förlorat i det blivande naturreservatet? Kommer det att gå att hitta några områden som varken ger syn- eller hörselintryck från bostäder och dessa verksamheter?

Den del av Ryssbergen som planeras bebyggas är den del som är relativt plan och lättillgänglig. Här är det lättare att promenera och ta sig fram utan att behöva gå i branta sluttningar och denna yta lämpar sig också bäst för lek. Att exkludera delar av befolkningen (äldre och barn) från att kunna nyttja det enda större naturområde som blir kvar i centrala Nacka är allvarligt och icke demokratiskt och rimmjar illa med kommunens egen vision om att ingen ska ha längre än 300 meter till närmsta grönområde.

Vi instämmer helt i slutsatserna i miljöredovisningen om att planen får negativa konsekvenser för friluftslivet.

Landskapsbild och riksintresse Kust och skärgård

Av miljöredovisningen framgår tydligt att planen har en negativ påverkan på riksintresset och landskapsbilden. Det står att planen ”bedöms innebära förhållandevis stora negativa konsekvenser för riksintresset Stockholms farled och inlopp. Ryssbergen med sina dramatiska sluttningar bedöms vara ett tydligt exempel på det som Länsstyrelsen definierar som uttryck för riksintresset; skärgårdskaraktären som går ända fram till Stockholms centrala vattenrum liksom de i huvudsak obebyggda bergssluttningarna. Bebyggelsevolymerna som når upp till 16 våningar kommer på ett påtagligt sätt att träda fram ovan trädlinjen och bryta den idag så välbevarade gröna siluetten i landskapet.”

Vi instämmer även i att planförslaget innebär omfattande markarbeten i den historiskt otillgängliga terrängen. I miljöredovisningen står att ”Den otillgängliga terrängens betydelse för grönstrukturens bevarande har skapat ramar för exploatering. Planförslaget innebär tydliga avsteg från de ramarna. Verksamhetsbyggnader kan få negativ inverkan på landskapsbilden och dess upplevelsevärden.”

Ekosystemtjänster

Utöver förlust av biologisk mångfald och rekreativvärden försvinner även en naturlig kolsänka, vilket är negativt för klimatet. Dessutom minskar skogens naturliga förmåga till rening av luft och vatten då delar av skogsmarken försvinner. Förutsättningarna för naturlig dagvattenrening försvinner i och med genomförande av planen. När stora ytor i centrala Nacka kommer att bebyggas och hårdgöras är det mycket angeläget att bevara de ytor där infiltration är möjlig. Delar av planområdet utgörs av en sänka och är ett naturligt infiltrationsområde. Att inte bevara detta område för ett naturligt omhändertagande av dagvatten skapar en sårbarhet inom Nacka stad. Att på detta sätt skapa en sårbarhet rimmar inte särskilt bra med att bygga hållbart. Det finns ingen lösning för dagvattenhanteringen inom Nacka stad och därför är detta område extra bevarandevärt ur den synvinkeln.

Närheten till Värmdöleden borde göra det angeläget att spara skogsmarken för att mildra luftföroreningshalterna för invånarna i Nacka stad. Istället väljer Nacka kommun att minska denna renande effekt genom att ta bort ca 25 procent av skogsmarken i Ryssbergen och placerar verksamheter, bostäder och förskola i direkt anslutning till motorvägen. Värderingen av människors hälsa är tydligen mindre värd än de ekonomiska vinsterna av bostadsförsäljningen samt att ytor frigörs som möjliggör flytt av befintliga verksamheter hit.

Dagvatten, EU:s vattendirektiv

I miljöredovisningen sägs att: Trots att omfattande reningsåtgärder föreslås så visar föroreningsberäkningarna på en ökning av föroreningshalter och mängder ut från detaljplaneområdet.

Vidare att: Med föreslagen exploatering så finns det inte möjlighet att rena dagvattnet så att belastningen från planområdet inte ökar när dagvattnet lämnar planområdet. Det sägs också att: För att exploateringen inte ska öka belastningen krävs därför att åtgärder görs för befintliga områden och verksamheter utanför planområdet där de kan ge effekt. Att utöka reningsåtgärderna ytterligare inom denna detaljplan ger inte någon skillnad för recipienten utan bör i så fall investeras där de ger utväxling. Den planerade bebyggelsen i Ryssbergen kommer att öka tillförseln av dagvatten och öka föroreningshalterna i dagvattnet till vattenförekomsten Strömmen som bedöms ha otillfredsställande ekologisk status och Järlasjön som ingår i vattenförekomsten Nackaån. Järlasjön uppnår idag inte God Ekologisk Status varken ur biologisk eller kemisk synpunkt. Detta beror främst på överskott av kväve och fosfor liksom av en rad tungmetaller och organiska ämnen skadliga för människa och ekosystem. Vattenförekomsterna bryter mot flera lagbundna miljö kvalitetsnormer. Ytterligare tillskott av dessa ämnen är inte tillåtna utifrån den skärpning av lagstiftningens praxis som skett efter EU-domstolens s.k. Weserdom.

Att dagvattenfrågan inte är löst och att det måste till kompensationsåtgärder utanför planområdet för att inte öka belastningen till Järlasjön är anmärkningsvärt. Vår uppfattning är att detaljplanen inte kan genomföras eftersom den bryter mot miljö kvalitetsnormerna och Weserdomen.

Miljö kvalitetsnormerna för luft

Enligt planhandlingarna överskrids inte mkn vid några vistelseytor. Men det finns en stor brist i planhandlingarna gällande luftföroreningsberäkningarna i området norr om Värmdöleden. Enligt miljöredovisningen på sida 23 framgår att "Dygnsmedelhalterna vid fasad ligger som högst i intervallet 51-53 µg/m³ PM₁₀." Enligt figuren på samma sida i miljöredovisningen d.v.s. figur 5 på sida 17 i luftkvalitetsutredningen ser det ut som att fasaden går ända fram till Värmdöleden. Enligt illustrationsplanen är det dock parkeringsplatser närmast Värmdöleden och ingen husfasad. Luftföroreningsdata saknas för parkeringsytan. Parkeringsytan borde rimligen betraktas som en vistelseyta och att data saknas för detta område är en mycket allvarlig brist. Med stor sannolikhet överskrids mkn i detta område där både personal och kunder vistas.

Planens klimatpåverkan

Som i de flesta detaljplaner i Nacka kommun finns även i denna ingen analys av planens klimatpåverkan vilket är anmärkningsvärt. Det borde finnas en utarbetad metod för att beräkna och redovisa detaljplaners påverkan på klimatet samt hur denna klimatpåverkan kan minskas.

I miljöredovisningen under rubriken Klimatpåverkan redovisas först Nackas klimatmål, men i texten nämns inte planens påverkan på klimatet och hur den påverkan ska minskas utan bara hur bebyggelsen ska klimatanpassas.

I detta fall kanske man tycker att planen har ett bra kollektivtrafikläge i och med den framtida tunnelbanan. Men sådana lösa antaganden duger inte utan man måste rimligen försöka räkna på planens effekter på resandet och vilka färdmedel som kommer att användas och utifrån det beräkna vilken klimatpåverkan planen har. Det finns ju redan trafikberäkningar som bl.a. ligger till grund för luftföroreningsberäkningarna. I en

klimateanalys av planen måste också en beräkning av områdets betydelse som kolsänka ingå och effekten av att ta bort den.

Enligt planhandlingarna har riktlinjen ”Energieffektivt och sunt byggande” prioriterats i denna plan, men ingen redovisning finns av hur man ska arbeta med och uppnå detta.

Nationella och kommunala miljömål

Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar: Planen innebär att ca 25% av Ryssbergen försvinner. 28 naturvårdsintressanta arter har observerats i exploateringsområdet. Sju/åtta av dessa är rödlistade. Även om resten av Ryssbergen bevaras minskar förutsättningarna för den biologiska mångfalden eftersom ytan minskar och det finns ett klart samband mellan artrikedom och yta. Planen innebär försämrade möjligheter för flera arter att fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

Ekosystemen och deras funktioner: Enligt Nackas miljömål Ett rikt växt- och djurliv ska andelen av kommunytan som är naturmark med höga naturvärden nästan fördubblas till 2030. Detta mål borde/ska/bör rimligen omintetgöra/omöjliggöra exploateringen av Ryssbergen.

Frisk luft: Miljömålet Frisk luft klaras inte enligt planhandlingarna. Det är anmärkningsvärt att Nacka kommun inte klarar att planera bostadsområden utan att bryta mot miljömålen.

Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans och Giftfri miljö: Som vi nämnt tidigare är dagvattenfrågan inte löst och trots åtgärder kommer dagvattenmängderna öka och föroreningshalterna i dagvattnet ökar. Detta kommer att öka belastningen av näringsämnen och föroreningar till flera olika vattenförekomster, vilket kommer innebära att miljömålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans och Giftfri miljö försvåras att nås.

God bebyggd miljö: Eftersom närnatur med mycket höga natur- och rekreationsvärden exploateras och miljömålet för Frisk luft inte klaras i bostadsområdet bryter planen även mot miljömålet God bebyggd miljö.

Betydande miljöpåverkan

Nacka kommun gör bedömningen att planen inte har en betydande miljöpåverkan. Vi frågar oss hur Nacka kommun kunnat komma fram till denna slutsats? Naturvärdena är oomtvistat höga, delar av planområdet bedöms ha högsta naturvärde och stora delar har högt naturvärde, men ändå landar kommunen i slutsatsen att planen inte har en betydande miljöpåverkan. I den behovsbedömning som gjorts finns ingen analys och man motiverar inte varför man kommit fram till slutsatsen att planen inte medför en betydande miljöpåverkan. Dessutom har inte behovsbedömningen inkluderats i samrådshandlingarna. Enligt naturvårdsverkets handbok för miljöbedömningar av planer och program ska en transparent och väl genomarbetad analys göras. Inget av detta har alltså gjorts och behovsbedömningen är både undermåligt genomarbetad och motiverad.

Enligt planhandlingarna kommer inte dagvattenfrågan att kunna hanteras utan att öka dagvattenmängderna och föroreningarna i dagvattnet. Detta strider mot EU:s vattendirektiv och bör innebära att planen har en betydande miljöpåverkan. I bilaga II till EG:s direktiv om Miljöbedömningar av vissa planer och program 2001/42 EG räknas kriterier upp för att avgöra om påverkan kan antas vara betydande. Dessa kriterier finns även i bilaga 4 till MKB-förordningen. Det framgår tydligt att man ska bedöma planens ackumulerande effekt (eller totaleffekt som det står i MKB-förordningen). Denna plan bör alltså sättas i ett sammanhang med de övriga planerna för Nacka stad. I det perspektivet blir det ännu tydligare att planen utgör en betydande miljöpåverkan.

Enligt de ovan nämnda bilagorna ska också ”speciella särdrag i naturen” vägas in i bedömningen om betydande miljöpåverkan. Det bör alltså vägas in om området har höga naturvärden. Att det nu aktuella planområdet har höga naturvärden står utom allt tvivel.

Vår uppfattning är att detaljplanen uppenbart har en betydande miljöpåverkan då oersättliga naturvärden går till spillo om planen genomförs samt att planen strider mot miljö kvalitetsnormer för vatten och luft. Planens storlek i sig med ca 600 bostäder, en förskola, äldreboende, bensinstation samt en stor anläggning för bilförsäljning och bilverkstad medför rimligen en betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning måste därför göras.

Stadsbyggnadsidén om en tät sammanhållen stad

Detaljplanen är oförenlig med Nackas mål, principer och arbetssätt vid planering av Nacka stad. Detaljplanen innebär att man frångår idén om att bygga en tät sammanhållen stad och placerar istället ut verksamheter och ett bostadsområde isolerat från resten av Nacka stad avskuret av Värmdöleden.

I Nackas principer för stadsrum och grönstruktur för Centrala Nacka står: ”Lokalt värdefull natur och grova träd ska identifieras och beaktas”. I inom detaljplanområdet finns natur som både har högt och högsta naturvärde d.v.s. med både regionalt och nationellt värde och ändå frångår man principen om att beakta dessa värden. Enligt den trädinmätning som ÅF gjorde 2015 finns ett stort antal (87) värdefulla, både gamla och grova träd samt död ved (37 torrakor och 96 lågor) inom planområdet som inte heller beaktas i och med genomförande av planen.

Alternativ lokalisering

Man kan fundera på varför inte de befintliga verksamheterna i form av Bilia kan lokaliseras till en annan plats inom Nacka kommun t.ex. vid parkeringen vid Ica Maxi. Detta område är utpekad som verksamhetsområde i Utvecklad strukturplan uppdaterad nov 2016, se bild nedan:

När det gäller bostäderna borde dessa kunna planeras i andra bebyggelseområden genom att t.ex. öka antalet våningar på en del hus.

Låt hela Ryssbergen bli en unik stadsnära urskog för invånarna i Nacka stad!

Det är inte hållbart att bebygga ett naturområde med en så pass stor biologisk mångfald, med så höga naturvärden som är bevarandevärda både regionalt och nationellt och som bidrar med så viktiga ekosystemtjänster som vatten- och luftrening i Nacka stad och som dessutom ger invånarna i Nacka stad tillgång till ett närbeläget och fantastiskt rekreativt område och möjlighet till lärande om naturliga skogars utseende och funktion. Det är inte rimligt att förstöra sådana oersättliga värden bara för att bygga några ytterligare bostäder och verksamheter som går att placera någon annanstans. Istället borde kommunen anstränga sig till sitt yttersta att värna detta unika naturområde och rekreativt område och se det som en resurs för invånarna i Nacka stad. Det går heller inte att argumentera för att det är för dyrt att bygga ett bullerplank för att minska bullernivåerna i Ryssbergen då kommunen tjänar stora summor på den omfattande exploateringen av Centrala Nacka. Skogen kan också tillgängliggöras betydligt bättre om skogen får stå kvar.

Om hela Ryssbergen bevaras kan området istället bli en resurs för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativt värden som är till gagn för nuvarande och framtida invånare i Stockholm och Nacka stad.

Planenhetens kommentar. Planförslaget innebär en påverkan på natur- och rekreativt område Ryssbergen och är oundviklig om denna del av Centrala Nacka ska realiseras enligt den övergripande inriktningen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning gjorts efter samrådet, om en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat. Marken utnyttjas effektivt och många bostäder och verksamheter inryms. Planområdet kan nyttjas för flytt av verksamheter i andra delar av Centrala Nacka, som behöver flyttas.

Naturinventeringarna har setts över och uppdaterats och kompletterats och utgör underlag för planhandlingarna, bland annat med hänsyn till branden sommaren 2018.

Gällande artskydd, riksintresse Kust och skärgård, dagvatten/MKN/vattenförekomster, betydande miljöpåverkan se kommentar till Länsstyrelsen. Se även vidare i den till planen hörande miljökonsekvensbeskrivningen.

De högsta husen har sänkts och bostäderna trappar ner mot det blivande naturreservatet och buffertzonen och gårdar ska anpassas så de inte ligger väl synliga från naturreservatet. Landskapsbilden kommer dock att förändras.

Angående miljö kvalitetsnormerna för luft har luftkvalitetsutredningen uppdaterats. Förändringarna i bebyggelse och trafik medför inte att miljö kvalitetsnormen för partiklar överskrids i områden där människor ska bo eller vistas. På parkeringsytan bedöms halter precis under norm förekomma.

Gällande miljömålet för luftkvalitet kan miljömålet för PM10 uppnås vid större delen av planerad bostadsbebyggelse men bedöms inte uppnås på parkerings- och vistelseytorna mellan bilhallen och Värmdöleden. Vid bebyggelse längs planerad huvudgata tangeras miljömålet för årsmedelvärde vid fasad på bostadsbyggnaden längst österut. Miljömålet för kvävedioxid (årsmedelvärde och timmedelvärde) uppnås vid planerad bostadsbebyggelse och vid parkerings- och vistelseytorna mellan bilhallen och Värmdöleden.

Kommunen har gjort en avvägning av de motstående intressena att bevara naturmark och bebygga centrala Nacka enligt den övergripande inriktningen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning gjorts om en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat.

16. Nacka Miljövårdsråd

Nacka Miljövårdsråd har tagit del av samrådshandlingarna. Vi avstyrker planförslaget i sin helhet. Befintliga värden i området är betydligt större än de begränsade värden som tillförs genom föreslagen exploatering. Planarbetet bör avbrytas. Planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden Ryssbergen är en till stora delar orörd urskog med mycket höga naturvärden, den har ofta kallats Stockholms närmaste urskog.

Kombinationen av dess närhet till innerstaden och den orörda trolska miljön gör Ryssbergen unikt. De biologiska värdena är utmärkande jämfört med många andra skogar i Stockholms län och nationellt där både gamla träd och död ved är en bristvara. Ryssbergen har av Skogsstyrelsen beskrivits som "ett Tyresta Nationalpark i miniatyr". Unika naturvärden skövlas och bebyggelsen som kommunen vill ersätta med utgör motsatsen till god stadsmiljö. Planförslaget skapar bilstadsmiljö. Bostäder som är bullerstörda och får dålig luftkvalitet planeras vid en bred huvudgata (industrimatargata) med biltrafiken som huvudfokus.

Utbyggnaden får mycket stora negativa konsekvenser ur ett klimatperspektiv vid byggandet av vägar och hus som kräver mycket omfattande sprängningar och igenfyllning av våtmarker. Planen skapar ett perifert område som blir ett bilsamhälle med långa avstånd till service.

Stora delar av planområdet har konstaterats ha högt eller högsta naturvärde. 28 naturvårdsintressanta arter har observerats i planområdet. Åtta av dessa är rödlistade.

Dessa och även många andra arter kommer att minska eller försvinna helt vid genomförande av planen. För alla livsmiljöer finns tröskelvärden där även små förluster av yta kan orsaka dramatiska förluster av antalet arter. Enligt den inventering som ÅF gjorde 2015 identifierades totalt 237 stycken värdeelement inom planområdet, främst tallar i form av grov liggande död ved, gamla grova träd eller grov stående död ved, men även block, lodytor och småvatten identifierades. Mängden död ved har nu dessutom ökat markant i och med branden den 15 juni som bland annat påverkade den västra delen av planområdet och ytterligare naturvårdsarter kommer nu p.g.a. branden att etablera sig i planområdet.

Om detaljplanen genomförs påverkas även skogen utanför planområdet negativt genom bl.a. ökat slitage, tillförsel av näringsämnen och föroreningar samt genom beskuggning från 16-våningshusen med förlust av naturvärden och arter som följd.

Samtliga inventeringar och utredningar som gjorts i Ryssbergen har rekommenderat att Ryssbergen ska bevaras i sin helhet. Trots dess rekommendationer och de konstaterat höga naturvärdena väljer Nacka kommun ändå att planera för bebyggelse och verksamheter så att dessa värden i kombination med att stora delar av övrig naturmark på västra Sicklaön också försvinner, vilket påverkar den regionala grönstrukturen mycket negativt. Nacka kommun bedömer dessutom att planen inte medför en betydande miljöpåverkan, vilket är både märkligt och rent felaktigt.

Planen medför stor negativ påverkan på rekreationsvärden, landskapsbild och riksintresset Kust och skärgård. Planområdet ligger i den del av Ryssbergen som är mest plan och lättillgänglig. Här är det lätt att promenera utan att behöva gå i branta sluttningar och denna yta lämpar sig också bäst för lek. Att exkludera äldre och barn från att kunna nyttja det enda större naturområde som blir kvar i centrala Nacka är allvarligt och ger stora negativa konsekvenser för friluftslivet. Man kan inte heller motivera planen med att planen ska möjliggöra för allmänheten att ta sig ut i det planerade naturreservatet. Man möjliggör inte för allmänheten att komma ut i skogen genom att ta bort delar av den. I dagsläget finns dessutom flera entréer till Ryssbergen och detaljplanen skapar inga ytterligare entréer utan medför istället både en starkt förändrad landskapsbild och förstör upplevelsen av orördhet. Var man än befinner sig på höjderna i Ryssbergen samt även från vattnet kommer 16-våningshusen synas och planen har därmed även en negativ påverkan på riksintresset Kust och skärgård.

Den fortsatta utbyggnaden av "Trafikplats Kvarnholmen" mellan Ryssbergen och Nacka gymnasium är tänkt att använda en tunnel under motorvägen som var avsedd för gång- och cykeltrafik men som är otillräcklig för trafikplatsen. Skulle man genom att, som planerat, ta bort möjligheten för gående och cyklande att passera motorvägen genom denna tunnel skapas en barriär som allvarligt hindrar möjligheten att ta sig ut mot Ryssbergen. Kommunen prioriterar bilarna. I Ryssbergen vill man lokalisera Bilia med bensinstation. Ryssbergen är trots sin kuperade terräng ett viktigt rekreationsområde och använt av skolorna för naturupplevelser, orientering och terränglöpning. I Järla IFs pågående motions- och friskvårdsprojektet FriskaNacka har orienteringskontroller ofta satts ut i Ryssbergen.

Planen innebär en förlust av viktiga ekosystemtjänster. Utöver förlust av biologisk mångfald och rekreativvärden försvinner även en naturlig kolsänka, vilket är negativt för klimatet. Dessutom minskar skogens naturliga förmåga till temperaturregulering och rening av luft och vatten då delar av skogsmarken försvinner. Delar av planområdet utgörs av en sänka och är ett naturligt infiltrationsområde. Att inte bevara detta område för ett naturligt omhändertagande av dagvatten skapar en sårbarhet inom hela Nacka stad. Nacka kommun har satsat på att utveckla begreppet ekosystemtjänster i planeringssammanhang. Nacka miljövårdsråd finner inte att kommunen i det aktuella projektet använder detta analysinstrument. Planen skulle öka den hårdgjorda ytan i området och detta behöver kompenseras med tanke på vikten av en hög grönytefaktor i stadsområdet som gradvis byggs ut. Ett utvecklat miljömålsperspektiv skulle vara till hjälp i analysen. Additiva små ingrepp i området minskar gradvis möjligheterna för bl a djurlivet. Planförslaget får som konsekvens att en värdekärna i den gröna infrastrukturen försvinner och kvar blir en närskog.

Bebyggelse för verksamheter för att få bullerskydd har använts som ett mantra för att kunna exploatera området. Men i verkligheten tas bullerskydd i form av berg och skog bort. Bilanläggningen kan ta bort visst buller för ett antal bostäder men buller kommer in vid sidorna och sprids till skogen och Kvarnholmen som förut. Ett bullerplank mellan Värmdöleden och ett kommande naturreservat är ett bra förslag som framförts tidigare. Miljöorganisationerna i Nacka har redovisat många idéer för ett naturreservat som inte framgår av underlaget.

Planen är inte genomförbar enligt EU:s vattendirektiv då flera vattenförekomster påverkas negativt. Den planerade bebyggelsen i Ryssbergen kommer att öka tillförseln av dagvatten och öka föroreningshalterna i dagvattnet till vattenförekomsten Strömmen som bedöms ha otillfredsställande ekologisk status och Järlasjön som idag inte uppnår God Ekologisk Status varken ur biologisk eller kemisk synpunkt. Båda vattenförekomsterna bryter idag mot flera lagbundna miljökvalitetsnormer. Ytterligare tillskott av föroreningar är inte tillåtna utifrån den skärpning av lagstiftningens praxis som skett efter EU-domstolens s.k. Weserdom. Att dagvattenfrågan inte är löst och att det måste till kompensationsåtgärder utanför planområdet för att inte öka belastningen till Järlasjön är anmärkningsvärt. Detaljplanen kan inte genomföras eftersom den bryter både mot miljökvalitetsnormerna och Weserdomen.

Planen bryter troligen mot miljökvalitetsnormerna för luft, data saknas för del av planområdet. Enligt planhandlingarna överskrider inte miljökvalitetsnormerna (mkn) vid några vistelseytor. Men det finns en stor brist i planhandlingarna gällande luftföroreningsberäkningarna i området norr om Värmdöleden. Enligt illustrationsplanen är det parkeringsplatser närmast Värmdöleden och luftföroreningsdata saknas för parkeringsytan. Parkeringsytan borde rimligen betraktas som en vistelseyta och att data saknas för detta område är en mycket allvarlig brist. Med stor sannolikhet överskrider mkn i detta område där både personal och kunder ska vistas.

Planen strider mot flera nationella och kommunala miljömål. Planen innebär att åtta nationella miljömål såsom Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Frisk luft, Ingen

övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans, Giftfri miljö och God bebyggd miljö påverkas negativt och försvåras att nås.

Planen utgör uppenbart en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning måste upprättas, kommunens bedömning är felaktig. Detaljplanen har uppenbart en betydande miljöpåverkan då oersättliga naturvärden förstörs om planen genomförs samt att planen strider mot miljö kvalitetsnormer för vatten och luft. Planens storlek i sig med ca 600 bostäder, förskola, äldreboende, bensinstation samt en stor anläggning för bilförsäljning och bilverkstad medför rimligen en betydande miljöpåverkan. Planen ska också sättas i ett sammanhang med de övriga planerna för Nacka stad. I det perspektivet blir det ännu tydligare att planen utgör en betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning måste därför göras.

Planen är ej förenlig med Nacka kommuns egen stadsbyggnadsidé om en tät sammanhållen stad. Detaljplanen är oförenlig med Nackas mål, principer och arbetssätt vid planering av Nacka stad. Detaljplanen innebär att man frångår idén om att bygga en tät sammanhållen stad och placerar istället ett bostadsområde ensamt och isolerat från resten av Nacka stad med barriären Värmdöleden emellan.

Planen stider mot idéerna i detaljplaneprogrammet för centrala Nacka. Kommunens detaljplaneprogram för centrala Nacka antogs i april 2015. Följande sammanfattande text är från programmet: Grönstrukturprogrammet är inom programområdet starkt koncentrerat till Ryssbergen, där stora delar redovisas som regionalt intresse ur naturvårdssynpunkt och som en inre del av Nacka-Värmdökilen. Området är även betecknat som en rekreativ värdekärna med flera upplevelsevärden som orördhet, skogskänsla, utblickar och variationsrikedom.

Ryssbergen behandlas dock även i kustprogrammet och utpekats som nytt naturreservat. Ryssbergen omfattas av riksintresse för kulturminnesvärden. Som uttryck för riksintresset betecknas skärgårds karaktären som går ända fram till Stockholms centrala vattenrum, de i huvudsak obebyggda bergssluttningarna och den otillgängliga karaktären på farledens södra sida. Ryssbergen omfattas även av riksintresse för kust och skärgård. Riksintresset innebär att turismen och friluftslivets intressen särskilt ska beaktas enligt miljöbalken vid bedömningen av möjlig exploatering eller andra ingrepp i miljön. Planbeskrivningen är ett på flera punkter dåligt beslutsunderlag. Den redovisar inte de omgivande områdena och det ömsesidiga beroendet mellan dessa för att skapa en hållbar miljö i det framtida Nacka stad. Arbetet med naturreservatsbildning, Birkavägens omvandling samt trafikplats Kvarnholmen och Östra Vikdalen måste naturligtvis planeras före ett eventuellt beslut om bygggrätter i Ryssbergen. Nackaborna vill naturligtvis se och ta ställning till miljökonsekvenserna i hela närområdet vilket försvåras av det begränsade och missvisande underlaget.

Huvudgatan, den förlängda Skönviksvägen, tar en bra bit av skogen strax utanför planområdet. Detta är också ett resultat av kommunens planer liksom att den planeras nära villabebyggelse i Vikdalen när den går i en kurva norr om trafikplatsens

cirkulationsplats. Detta redovisas inte i den aktuella planen. Trafiken blir omfattande eftersom det är fråga om den viktigaste trafikplatsen i centrala Nacka.

Gång- och cykelväg och godkänd huvudgata för busstrafik längs Birkavägen antyds men vem betalar och hur hanteras trafiksäkerhet, bullrer etc? Det finns och planeras redan mycket bostäder som är bullerstörda i kommunen. Det finns anledning att prioritera områden med bättre bostadsmiljö ur ett hälsoperspektiv. Nu när efterfrågan minskar på bostadsrätter borde det finnas tid till eftertanke. Vad det sedan länge påbörjade arbetet med ett naturreservat visar saknas och därmed är beslutsunderlaget inte tillräckligt.

Varför får inte Nackaborna information om hela områdets värden ur ett naturreservatperspektiv innan beslut tas om exploatering? Nackaborna får inte se alternativet som är att hela Ryssbergen blir naturreservat. Hur når man de olika målpunkter som invånarna frekventerar i Ryssbergen? Var går stigarna till utsiktspunkterna och dalsänkorna? Planområdet visas inte i sitt sammanhang. Skol- och idrottsområdet får exempelvis längre till skogen när nuvarande gångväg tas bort. Endast några hypotetiska entréer till skogen redovisas mellan bostadskvarter. Dessa entréer mynnar ibland mot bergväggar. Varför höga hus föreslås i strid med riksintresse och i strid med kommunens eget planeringsunderlag om möjliga lägen och principer för höga hus framgår inte heller.

Naturvärdesinventeringen är snäv och redovisar endast planområdet. Området som inventerats är dock inte exakt samma som planområdet. Detta med olika avgränsningar återkommer också i andra underlagsmaterial vilket förvirrar. Det stora problemet med underlagen är dock att planområdet inte sätts i relation till omgivande områden. Skogen tas i anspråk på olika sätt och det är konsekvenserna som helhet för skogen eller dagvattenomhändertagandet osv. som är det intressanta. Planförslaget redovisar stolt hur mycket våningsyta som kan trängas in på en begränsad areal. Sedan visar det sig att områden utanför planområdet behövs för dagvattenrening och som lekytor för barnen. Kommunen excellerar i beskrivningar av att det är en mindre del skogen som exploateras. Detta är ytterst naivt när exploateringen helt dominerar skogen med sina 16-våningshus. Förutom sin visuella dominans skuggar också husen viktiga målpunkter för friluftslivet och påverkar dessutom känsliga biotoper utanför planområdet. Skogen är känslig för slitage och bostäder intill kommer att väsentligt påverka denna. Det finns ingen bedömning av detta i underlaget.

Grönområdesfokus saknas i de senaste årens planering Detta erkänns också av tjänstepersoner inom kommunförvaltningen. Nacka Miljövårdsråd konstaterar att Nacka kommun har inte den kvalitet på översiktsplaneringen och detaljplaneringen som krävs för att göra Nacka stad till en hållbar och attraktiv stadsmiljö. Den så kallade reviderade översiktsplanen redovisar ingen uppdaterad bild av Nackas grönområden. Samma formuleringar om det gröna kvarstår från den tidigare översiktsplanen men verkligheten innebär en kraftig ambitionssänkning. Till delar är denna klart uttalad som att Nyckelvikens naturreservat inte avses utvidgas. Reservatsbildningen som helhet har gått extremt långsamt jämfört med detaljplaneringen som går extremt fort. Planeringen saknar rimlig kvalitet vilket framförallt Ryssbergenplanen visar. Nacka stad får mindre grönytor än Kungsholmen i Innerstaden och den aktuella planen är ett tydligt exempel

på detta sätt att planera med fokus på tät bebyggelse och nedvärdering av existerande naturvärden.

Flera närskogar intill den kommande tunnelbanan har och kommer försvinna och ersättas med framförallt bostäder. Det är då god markhushållning att behålla Ryssbergen som ligger mer perifert, men har höga naturvärden, oexploaterat. Naturen är det nackaborna själva lyfter fram som viktigast. Denna var tidigare en komparativ fördel för Nacka jämfört med andra kommuner i regionen en kvalitet som nu riskeras i och med ogenomtänkt exploatering.

Ryssbergen bör i sin helhet bli naturreservat. Ryssbergen utgör en inre del av en av Storstockholms gröna kilar, Nacka-Värmdökilen. Nacka Kommun bör värna om de gröna kilarna. RUFS 2050 föreskriver mellankommunal samverkan kring de gröna kilarna. Den bebyggelse som enligt detaljplanen föreslås är av många skäl mycket olämplig. Naturvärdena är stora vilket bland annat framgår av olika underlag samt av protokollsanteckningar i Miljö- och Samhällsbyggnadsnämndens beslut inför samrådet. Kommunen bör genomföra en analys av vilka arter som slås ut, alternativt inte kan etablera sig, i Ryssbergen om det minskar i den omfattning som föreslås. Både gammal tallskog och lövskog i låglänta områden försvinner med föreslagen exploatering. Den parallellväg längs Värmdöleden som föreslås innebär mycket stora ingrepp i bergsområdet speciellt vid anslutningen till Birkavägens förlängning.

Nacka Miljövårdsråd ser förutom negativa konsekvenser för naturvård och friluftsliv också de negativa trafikkonsekvenser som en sådan exploatering medför för den framtida miljön i centrala Nacka. Företag av den typ som kan tänkas ligga längs Värmdöleden skapar sannolikt trafik som då måste ta sig igenom centrala Nacka via Birkavägen och Griffelvägen.

Låt hela Ryssbergen bli en unik stadsnära urskog för invånarna i Nacka stad! Det är inte rimligt att förstöra oersättliga värden bara för att bygga några ytterligare bostäder och verksamheter som går att placera någon annanstans. Istället borde Nacka kommun anstränga sig till sitt yttersta för att värna detta unika natur- och rekreationsområde och oersättliga resurs för invånarna i Nacka stad.

Planenhetens kommentar. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

17. Nacka hembygdsförening

Nacka hembygdsförening anser att förslaget får stor negativ inverkan på naturreservatet. Ryssbergen är unikt genom att det har en opåverkad natur i ett så storstadsnära läge. En smal bebyggelse intill motorvägen kan ha en bullerskyddande effekt, men med de höga husen i kanten intill de branta ravinerna ner mot Ryssviken förstörs upplevelsen av de höga naturvärdena i det annars skyddade läget. Nackas tjänstemän anser uppenbarligen att varje markplätt som är möjlig att bygga på ska exploateras så hårt som möjligt oavsett konsekvenserna för miljö och kultur! Detaljplanen för Ryssbergen måste utgå och ersättas av en som tar hänsyn till värdena i det unika naturreservatet!

Planenhetens kommentar. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

Inkomna synpunkter från föreningar

18. Svenska Turistföreningen, STF Stockholm Lokalavdelning

anser att exploateringen blir för omfattande. Stora natur- och rekreationsvärden finns i området och ligger även inom området av riksintresse för kulturmiljövården. Betydande miljöpåverkan finns och en miljökonsekvensbeskrivning behövs. Bebyggelsen går högt över trädhöjden och kommer att synas tydligt. Sänk hushöjden. Hela den västra delen av planområdet bör tas bort och hellre ta in området öster om tunnelmynningen så sparas huvuddelen av Ryssbergens fina bergiga partier. Skulle inte lagt förslag ändras så anser de att borttagandet av grönyta ska kompenseras genom att blivande naturreservat även tar med det smala fina strandområdet väster om Svindersvik ända in i slutet av viken samt berget mellan Vikdalen och Nacka strand. Om möjligt även de fina branterna längs Henriksdalsberget och Trolldalen.

Planens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

19. Järla Orientering

ställer sig mycket kritisk till förslaget. Samtliga skogsområden i Nacka kommun utgör hemmaterräng för Järla Orientering, en av landets bästa orienteringsklubbar. Att de kan bedriva träning inom Nackas närområde är självklart av yttersta vikt för utvecklingen av föreningens egna löpare. Det är också viktigt att de har många olika områden att växla mellan så att markerna inte blir ”utsprungna”. Det nu diskuterade området är kanske inte det mest centrala för orienteringsverksamhet men trots dess ytmässiga relativa litenhet ändå ett tekniskt krävande område. Samtidigt som det är avancerat är det också väl inringat varför det passar mycket bra för yngre löpare att pröva på lite svårare övningar utan att det för den skull finns någon risk för att komma bort sig helt. Det blir ett tryggt område för avancerad orientering för främst yngre. Det nu planerade byggområdet kommer i princip helt att tillintetgöra området ur orienteringsteknisk synvinkel. Skadan är betydande för vår förenings ungdomsverksamhet och vill bestämt avvisa förslaget.

Planens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

20. Forum Finntorp

anser att planförslaget i sin helhet bör stoppas då det leder till allvarliga konsekvenser för boende i närområdet och för miljön. Forum Finntorp är en ideell förening som sedan 2014 tillsammans med de som bor, verkar och arbetar i Finntorp vill påverka utvecklingen av Finntorp på ett ansvarsfullt och socialt hållbart sätt. I övrigt är yttrandet i enlighet med Nacka miljövårdsråd, se ovan.

Planens kommentar: Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

21. Vikdalens Villaförening

Naturen blir mer och mer svårtillgänglig. När kommunen nu bestämt sig för att exploatera Ryssbergen innebär det återigen att man tar bort befintlig urskogsnatur för att bygga ytterligare fastigheter, bensinstation, McDonalds, stadsgator, cirkulationsplats och motorvägspåfarter, med mer buller. Det lilla urskogsnaturen i

Ryssbergen blir därigenom också mycket mer svårtillgänglig och dessutom förstörs naturupplevelsorna ytterligare av det ökande bullret. För mycket bostäder med för lite grönområden skapar stora hälsoproblem hos dagens människor, anser föreningen.

Skogen i Ryssbergen använts också flitigt av både låg-/mellan- och högstadieskolorna på Järlahöjden, liksom av Nacka Gymnasium, för utflykter i skog och mark i såväl idrott som de naturvetenskapliga ämnena. Ryssbergen är liten urskog med stora sociala värden, och som har mycket stor betydelse för Nackabornas hälsa och livskvalitet. En promenad, plocka blåbär och svamp i branten vid Svindersviken, fika vid en av de många utsiktsplatserna – Ryssbergen är guld värd. Skogens sociala värden berörs även av miljökvalitetsmålen som beskriver de egenskaper som vår natur- och kulturmiljö måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara miljömässigt hållbar.

I yttrandet hänvisas även till workshopen ”Hur kan naturen bidra till en attraktiv stad i Nacka?” där skogens värden för rening av dagvatten, rekreation, friluftsliv och inspiration. Området närmast Värmdöleden är en viktig resurs för rening av dagvatten för hela området söder om Värmdöleden, och har samtidigt också ett högt skyddsvärde.

För att säkra grönområdena önskas att området Ryssberget förblir oexploaterat och stödjer kommunens ambition att göra området till naturreservat.

Bullervärdena är problematiska. Därtill skulle exploateringen av området för Detaljplan Ryssbergen, inklusive utvidgad cirkulationsplats, ny bensinstation, McDonalds, stadsgator, påfartsramper och all tillförsel av ny trafik till området att leda till större bullernivåer i ett större område. Med planerade bullerplank och byggnader på den södra delen av Värmdöleden kommer bullret norr om Värmdöleden också öka ytterligare.

Ökade halter av partiklar/luftföroreningar till följd av projektet. De partiklar som idag virvlar runt Värmdöleden kommer påverkas av byggnationen på Järlahöjden och detaljplaneområdet Ryssbergen. Idag fördelas dessa mellan den norra och södra delen av Värmdöleden, men med de stora byggnaderna som kommer täcka den södra delen av Värmdöleden kommer koncentrationen av partiklar längs den norra sidan av Värmdöleden att öka dramatiskt.

När det gäller detaljplan Ryssberget/Östra Vikdalen har föreningen starka synpunkter mot hur detta område har delats upp i två delar, det vill säga Ryssbergen och Östra Vikdalen, i två separata planer. Dessa delar anser vi är att betrakta som en helhet utifrån att det är ett gemensamt geografiskt område, de har en stor gräns, tilltänkta enheter/funktionen där inom till stora delar är integrerade samt inte minst att den totala miljöpåverkan behöver göras samlat.

Det finns ett stort intresse för frågor som rör Vikdalsbornas närområde, och önskemål finns om en mer öppen process där medborgare kan deltaga i kommunens detaljplanarbete.

Planenhetens kommentar. Anslutningsvägen från föreslagen bebyggelse i Ryssbergen till trafikplats Kvarnholmen ingår efter samrådet i detaljplanen för bostäderna. Angående anslutande planering kring trafikplats Kvarnholmen så hanteras det i en separat detaljplan som kommer att samrådask framöver. Synpunkter som gäller delarna utanför den nu aktuella detaljplanen hanteras separat. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

22. Saltsjö-Järla Villaförening

har bevakat föreningens intresse, att behålla området så intakt och opåverkat av nya byggnationer som möjligt. Dock, med Nacka kommuns inriktning att bygga Nacka Stad kommer detta innebära stora påfrestningar på de boendes möjligheter att bo kvar i den miljö de en gång flyttade till. Bland annat kommer tunnelbanestationen Saltsjö-Järlas belägenhet i den södra delen av Birka göra att stadsbebyggelse tränger in i villaområdet och öppnar upp för nybygge av höga hus och tät trafikering i detsamma. Av den anledningen har majoriteten av fastighetsägare ingående i föreningen ingått avtal med en fastighetsutvecklare för att överlåta sina fastigheter och låta utvecklaren bygga nya hur av flerfamiljstyp. I dagsläget är planeringen av området begränsad vad gäller potentialen att bygga större antal attraktiva lägenheter på den anvisade marken där det idag står ett 30-tal villor. Föreningen står inför en stor osäkerhet hur vårt områdes framtid kommer att te sig.

Om det skulle uppstå förhinder i detaljplanearbetet av Birkaområdet, det vill säga att området i framtiden kvarstår som villaområde, ser föreningen ett mycket stort problem med planen för Ryssbergen. I synnerhet med den planerade öppningen av Birkavägens genomföring under Värmdöleden. Med en trafikvolym på drygt 4000 fordon per dygn får föreningen en ohållbar trafiksituation som adderar buller till den redan ansträngda situation som råder genom närheten till den tungt trafikerade Värmdöleden. Tilläggas ska även att den planerade simhallen samt fotbollsplaner, precis vid underfarten av Värmdöleden, kommer belasta Birka med ytterligare trafik och parkeringsutmaningar. Redan idag ligger de motorvägs-närmast belägna fastigheterna nära 65 dB ekvivalentnivå, det finns inte utrymme för mer buller. Det innebär även en ansträngning för in- och utfarter till villafastigheterna och en ökad osäkerhet för fotgängare och cyklister då det på flertalet vägar inom Birka inte finns eller kommer kunna finnas gångbanor eller cykelbanor.

Dessutom är Ryssbergen en unik skog som ligger mycket stadsnära och som kan ge närboende och skolbarn möjligheten att uppleva orörd natur. Den ökade befolkningen som uppstår med att Nacka bygger stad kan med fördel snabbt och enkelt komma ut i denna unika miljö. Att ta cirka 20-25% av skogens totala yta i anspråk för den planerade byggnationen är negativt för att bibehålla de natur- och rekreationsvärden som skogen utgör idag.

Föreningen ställer sig även frågande till att man planerar en bilhandelsplats så centralt i Nacka stad, vars verksamhet kan ifrågasättas i en stadskaraktär. Den bör med fördel flyttas längre ut i kommunen där bebyggelsen inte är lika tät.

Kvarstår villaområdet motsätter föreningen sig starkt öppnandet av Birkavägen mot Ryssbergen och uttrycker stor tveksamhet till planområdets lämplighet för nyttjande till 500 bostäder och bilhandel.

Planenhetens kommentar. Synpunkten noteras. Planenheten ser svårigheter att genomföra en förlängning av huvudgatan genom Ryssbergen till Birkavägen innan en exploatering i Birkaområdet kommit längre. Detaljplanen för Ryssbergen medger därför alternativa lösningar för motorfordonstrafiken i det fall gatan inte kan byggas ut i ett inledande skede. Hur Birkaområdet kan utvecklas kan inte hanteras inom planarbetet för Ryssbergen. Se även kommentar under Återkommande synpunkter samt Naturskyddsföreningen.

Inkomna synpunkter från fastighetsägare utanför planområdet

23. Ägarna till fastigheterna Sicklaön 130:2 och 130:3

Lämnar samma yttrande som flera fastighetsägare i Birkaområdet. Se yttrande 24 nedan.

Planenhetens kommentar. Se kommentar till Saltsjö-Järsla villaförening.

Övriga inkomna synpunkter

Yttranden som berör påverkan på natur- och rekreationsvärden kommenteras samlat under Återkommande synpunkter samt i kommentaren till Naturskyddsföreningens yttrande.

24. Boende 1-23 (23 fastighetsägare i Birkaområdet)

23 av fastigheterna i Birkaområdet har inkommit var för sig med samma skrivelse. De ser att förutsättningarna för att bo kvar i området inte är möjliga då Birka, som rent geografiskt befinner sig mitt i nya Nacka stad, i grunden kommer förändras. Fastighetsägare har tecknat avtal med en exploatör, som driver detaljplanearbete för deras räkning. Osäkerheten är stor. Undertecknade lämnar därför synpunkter på samrådsförslaget utifrån två scenarier.

1. För att nyttja möjligheten att bygga ett större antal lägenheter på attraktiv mark närbelägen tunnelbanestationen Järsla, utan att minska Nackas naturliga grönområden, föreslår de boende att man flyttar den i Ryssbergen planerade bostads-byggvolymen till Birkaområdet. Härigenom kan man spara de naturvärden i Ryssbergen som annars kommer att förverkas. De ställer sig frågande till att man planerar en bilhandelsplats så centralt i Nacka stad, är denna verksamhet passande i en stadskaraktär? De boende vill även påpeka oro för att Birkavägen riskerar att bli belastad av genomfartstrafik från denna eventuella bilhandelsplats.
2. Om det skulle uppstå förhinder i detaljplanearbetet av Birkaområdet, det vill säga att området i framtiden låses fast som villaområde, ser de boende ett mycket stort problem med planen för Ryssbergen. I synnerhet med den planerade öppningen av Birkavägens genomföring under Värmdöleden. Med en trafikvolym på drygt 4000 fordon per dygn anser de boende att de får en ohållbar trafiksituation som adderar buller till den redan ansträngda situation som råder genom närheten till den tungt trafikerade Värmdöleden. I detta fall motsätter vi oss starkt öppnandet av

Birkavägen mot Ryssbergen och uttrycker stor tveksamhet till planområdets lämplighet för nyttjande till 500 bostäder och bilhandel.

Om Birka ges möjlighet att exploateras till stadskaraktär, enligt de boendes ambition, så vill de uppmuntra till eftertanke vad gäller exploatering av skogen i Ryssbergen. Birkaområdet kommer att ändra karaktär och bli en del av nya Nacka stad, att kunna erbjuda Nacka stads invånare närhet till naturlig rekreation skulle öka dess attraktivitet. Om detaljplanen, enligt deras ambition för Birka, stoppas eller snävt begränsas så kommer de inte att acceptera den förändring som föreslås med exploatering av Ryssbergen och den trafik och bullerbelastning som Birka kommer drabbas av som följd.

Planenhetens kommentar. Se kommentar till Saltsjö-Järsla villaförening.

25. Boende 24

anser att den föreslagna skövlingen visar på felorientering i miljöfrågorna. Denne menar att det är många som har köpt bostad i Nacka för att kommunen har haft en vettig inställning till natur och miljö i tidigare skeden. Nu verkar de styrande Moderaterna i kommunen fått något av hybris, och ska förvandla Nacka till en ny betongförort.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

26. Boende 25

anser att det måste bli ett stopp på planen att bygga på Ryssbergen. Hur kan en liten grupp politiker och tjänstemän sälja ut vårt gemensamma arv och vår gemensamma mark utan att ta hänsyn till oss boende på Sicklaön, undrar den boende. Ryssbergen är en urskog med värden som inte kan återskapas av mänsklig hand som kommer gå förlorad för all framtid om den exploateras. Sicklaöns population kommer öka dramatiskt de kommande åren, att man med det som bakgrund ytterligare minskar grönområden för rekreation är totalt förkastligt. Stoppa planerna på att exploatera Ryssbergen. Bygg gärna på redan exploaterad mark men spara de unika värdena som finns i våra gemensamma grönområden.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

27. Boende 26

anser att Ryssbergen ska bevaras som det är.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

28. Boende, 27-59 (33 stycken yttranden)

avstyrker planförslaget i sin helhet och anser att planarbetet bör avbrytas. I övrigt är yttrandet i enlighet med Nacka miljövårdsråd, se ovan.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

29. Boende 60

anser att det är dags att tänka om, all natur vi kan bevara i vår närmiljö behövs och inte mer förtätning av Sicklahalvön. Om något ska bevaras så är det vår urskog som är hem för ett stort antal arter. Bygg ej på Ryssbergen.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

30. Boende 61

anser att det nu byggs urskillningslöst och i rasande takt med följderna att oersättliga naturvärden går förlorade. Välmåendet och hälsan för kommunens invånare påverkas också skadligt. Nu planerar Nacka kommun att förstöra det oersättliga Ryssbergen, en urskog med mångfald av växter och djur, frisk luft, naturligt område för dagvatten, och rekreation för människor. En plan som kommer att påverka en stor del av ekosystemet här i Nacka. Därutöver bifogas även Naturskyddsföreningens yttrande.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

31. Boende 62

anser att Ryssbergen inte ska bebyggas alls. Anledningen till detta är att det är en urskog. När det kommer att byggas så mycket "Nacka bygger stad" både i Sickla och kring Nacka Forum samt Jarlaberg kommer större obebyggda naturområden att behövas mer än någonsin för barn vuxna och djur. När man tar en del av ett naturområde, gör det att resten minskar i värde.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

32. Boende 63

avstyrker förslag till utbyggnad av Ryssbergen. Boenden delar uppfattningen att det är viktigt att utveckla tätortskaraktären i den snabbväxande stockholmsregionen, det vill säga "bygga stad". Men anser att det är viktigt att denna strategi kombineras med nödvändigheten att säkra de grönytor som finns. Det är dels en fråga om biologisk mångfald, som inte bara är en global utmaning utan även i högsta grad en lokal sådan. Aktuell forskning visar att vi kraftigt underskatter behovet av att avsätta arealer för detta. Även de som vill bo i den täta staden finner att livskvaliteten ökar om den kan kombineras med omfattande gröna områden. Här har Stockholmsregionen – och inte minst Nacka – unika förutsättningar att skapa synergier mellan det täta och det gröna. Det kan göras på många sätt utan att för evigt förstöra Ryssbergets lilla vildmark. Vill man säkra attraktiviteten för människorna och deras företag och övriga aktiviteter i regionen och kommunen bör man vara mer kreativ än så. Att bygga stad måste inte innebära att man lägger betong och asfalt överallt.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

33. Boende 64

anser planen på ett bygge som hotar skogen vid Ryssbergen bör ändras. Det är något som säkert kommer ångras inom 50 år. Skogen är så gammal orörd och unik.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

34. Boende 65

vill göra allt för att stoppa planen då den bland annat innebär oåterkalleliga förluster av oersättliga naturvärden, stor negativ påverkan på rekreationsvärden, landskapsbild och upplevelsevärde orördhet, förlust av flera viktiga ekosystemtjänster såsom temperaturreglering, luft- och vattenrening. Jorden behöver inte fler människor utan en miljö där människor, djur och naturen lever i samklang. Vi människor kan inte föröka oss okontrollerat och sedan använda jordens resurser för egen vinnings skull utan att så mycket som reflektera över vad vi gör.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

35. Boende 66

anser att planarbetet bör avbrytas. Planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden. Ryssbergen är en till stora delar orörd urskog med mycket höga naturvärden. Kombinationen av dess närhet till innerstaden och den orörda trolska miljön gör Ryssbergen unikt. De biologiska värdena är utmärkande jämfört med många andra skogar i Stockholms län och nationellt där både gamla träd och död ved är en bristvara. Ryssbergen har av Skogsstyrelsen beskrivits som ”ett Tyresta Nationalpark i miniatyr”. Stora delar av planområdet har konstaterats ha högt eller högsta naturvärde. 28 naturvårdsintressanta arter har observerats i planområdet. Åtta av dessa är rödlistade. Dessa och även många andra arter kommer minska eller försvinna helt vid genomförande av planen. För alla livsmiljöer finns tröskelvärden där även små förluster av yta kan orsaka dramatiska förluster av antalet arter. Enligt den inventering som ÅF gjorde 2015 identifierades totalt 237 stycken värdeelement inom planområdet, främst tallar i form av grov liggande död ved, gamla grova träd eller grov stående död ved, men även block, lodytor och småvatten identifierades. Mängden död ved har nu dessutom ökat markant i och med branden den 15 juni som bland annat påverkade den västra delen av planområdet och ytterligare naturvårdsarter kommer nu på grund av branden att etablera sig i planområdet.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

36. Boende 67

undrar hur politiker och människor tänker, som på fullaste allvar vill skövla 400-årig urskog. Hur kan man komma på något så befängt som att bygga 16-våningars höghus, McDonalds, och Volvoanläggning här, undrar den boende och anser att om man genomför, så är de handlingarna inget annat än ett övergrepp på natur och demokratin. De flesta människor och föreningar vill ha kvar Ryssbergen intakt. Nackas befolkning kommer att öka i en hisnande takt, och därför behövs denna skog för rekreation.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

37. Boende 68

anser att det är en mycket dålig idé att börja bygga på Ryssbergen. Det är en fantastiskt unik skog där både förskolebarn och skolbarn går på utflykt. Boenden anser att det är av enorm vikt att det finns gröna lungor i Nacka och detta område brukar ju med all rätt kallas ett Tyresta Nationalpark i miniatyr. Så det är med stor oro att en sådan fin skog riskerar att förstöras.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

38. Boende 69

anser att Ryssbergen inom aktuellt eller framtida planprogram inte ska exploateras. Värden av högsta naturklassning oåterkalleligt förstörs med rödlistade arter, signalarter, mycket gamla tallar och ekar med mera. Det uttrycks också i inventeringarna som kommunen har gett i uppdrag. Lyssna på era egna experter, uppmanar den boende. Den växande befolkningen på Västra Sicklaön behöver rekreationsområden som Ryssbergen och Trolldalen på kort avstånd för både spontana och planerade besök. Den här redan när Värmdöleden drogs förminskade urskogen inte ska blir mindre. För små biotoper kan lätt slås ut och utarmas av sjukdomar och bränder. Urskogen spelar roll för att både de mindre naturområdena som Svindersviken och Trolldalen och de större reservaten överlever genom rörlighet av djur- och växtliv. Grävlingar, rådjur, rödrävar och andra djur i Ryssbergen och Trolldalen behöver också en viss storlek för sina revir. Det finns bättre sätt att hålla borta buller från Värmdöleden, exempelvis genom överdäckning. Urskogen funkar som ett refugium för växter och djur när klimatet blir allt varmare och bidrar till att hålla en lägre temperatur i en förtätningens Västra Sicklaön när temperaturen stiger på grund av klimatförändringen. Kommunen har intentionen att halva Nacka ska förbli grönt.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

39. Boende 70 och 71

avstyrker planförslaget i sin helhet. Planarbetet bör avbrytas.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

40. Boende 72

anser att det är ett unikt område som måste bevaras och värnas i sin helhet. Kommunen drar trots detta slutsatsen att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Hur är denna slutsats möjlig när det finns forskning som visar på vikten av att bevara biologisk mångfald och att skydda gammal skog eftersom den binder betydligt mycket mer växthusgaser än ung skog. Det är inte förenligt med svensk miljölagstiftning att genomföra detta projekt, anser den boende. Det är heller inte etiskt försvarbart att offra den här typen av skyddsvärd skog för att bygga bostäder och verksamheter. Att genomföra denna detaljplan skadar allvarligt medborgarnas förtroende för politiker, då ett sådant genomförande visar att kortsiktiga vinster går före miljöhänsyn. Boenden anser att kommunen om den genomför detta projekt bryter mot bestämmelserna i Miljöbalken.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

41. Boende 73

avstyrker planförslaget i sin helhet. Ryssbergen har väldigt höga naturvärden som är värda att bevaras, faktiskt till och med högre naturvärden än i Nackareservatet. Det går inte att backa bandet ifall skogen bebyggs. Detsamma gäller för åkermark, men då vi inte har så mycket åkermark att bevara i Nacka, så är det ännu viktigare att vi

bevarar den skyddsvärda skog vi har. Vi kan inte bebygga/förstöra mer av Ryssbergen ifall vi vill behålla den höga biologiska mångfalden. I övrigt är yttrandet i stort samma som yttrandet från Nacka miljövårdsråd.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

42. Boende 74

är emot att Ryssbergen bebyggs. En alltför stor del av Ryssbergens yta omfattas. Den är redan naggad i kanten av vägen till Kvarnholmen med sina tunnelpåslag. De föreslagna husen kommer genom sin höjd att dominera. Samrådshandlingen nämner att det kan störa intrycket från farleden in mot Stockholm, den boende tror att de kan påverka intrycket från andra håll. Den trafikplats vid väg 222 som nämns visas inte tydligt från kartan. Den boende anser att den tillsammans med den föreslagna bebyggelsen kommer att ytterligare störa dagens Ryssbergen, låt vara en liten bit i kanten.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

43. Boende 75

avstyrker planförslaget i sin helhet. Planarbetet bör avbrytas. Planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden även en negativ påverkan på riksintresset Kust och skärgård. Vi behöver naturnära områden mer än någonsin.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

44. Boende 76

anser att människor måste få ha kvar natur omkring oss för att orka leva i staden. Följ all forskning. Rör inte Ryssbergen.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

45. Boende 77

besöker Ryssbergen ofta och värderar denna skog mycket högt och avstyrker planförslaget i sin helhet. Planarbetet bör avbrytas. I övrigt är yttrandet i enlighet med Naturskyddsföreningen, se ovan.

Planenhetens kommentar: Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

46. Boende 78

anser att planförslaget är groteskt. Om viljan finns kan Nacka kommun direktanvisa kommunal mark till markägaren och då spara en urskog till dagens nackabor och kommande generationer. Man bygger inte en stad i en urskog och blivande naturreservat. Var workshopen om Ekosystemtjänster ett spel för gallerierna, undrar den boende. Höga hus – 16 våningar. Bevara Stockholms inlopp från vattnet. Viktigt att bevara den trolska skogen för lek- och rekreationsområde för våra barn och kommande generationer. Förstör inte Nackas fina samhälle med att bygga en stad i en urskog. Ryssbergen är en naturlig barriär mot buller och partiklar från Värmdöleden. Partiklar är den luftförorening som orsakar stor skada hos människor framförallt barn. Skogen i

Ryssbergen fungerar som ett luftfilter för farliga partiklar från motorvägen. Bullret på Kvarnholmen kommer att öka markant om skogen avverkas och att berget sprängs bort. Ryssbergen omfattas av riksintresse för kulturminnesvården och omfattas även av riksintresse för kust och skärgård. Då andra planer inom detta område, av mindre karaktär, har fått avslag ska då även denna plan avslutas. För demokratin skall så kan man ju ifrågasätta att samrådsmöte infaller under semestertider, 20 juni, samt att synpunkter ska vara kommunen tillhanda 27 augusti. Den boende menar att de är luttrade med ”Nackamodellen” men ärligt talat – detta är inte seriöst för demokratin i Nacka.

Planenhetens kommentar: Samrådstiden förlängdes, jämfört med normal längd om 6 veckor som kommunen brukar ha, på grund av att den delvis inföll under semestertid. Se även kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

47. Boende 79

flyttade till Birka 1988. Vid köpet av fastigheten blev de redan för 30 år sedan informerade om att området inte var detaljplanerat och att kommunen hade planer på att förtäta, eventuellt utnyttja Birkavägen som av/påfart till Värmdöleden och till och med bygga stad i området. Under 25 år har de i ett fruktbart samråd med kommunen lyckats skjuta upp utvecklingen och behålla sitt bostadsområde orört. Men så i augusti 2016 blev de boende vid ett av kommunens informationsmöten om nya T-banan uppmuntrade till att utveckla fastigheten. Idag tillhör de boende de 30-talet villaägare i Birka som givit upp kampen och som gått samman i ett avtal med en bostadsutvecklare. De valde detta med anledning av den planerade utvecklingen av närområdet där bland annat tunnelbanan dras in i området. I övrigt samma yttrande som fastighetsägare i Birkaområdet.

Planenhetens kommentar: Se kommentar till Saltsjö-Järla villaförening.

48. Boende 80

står helt bakom den skrivelse som skickas in av Vikdalens Villaförening, Därutöver ges invändningar på att Ryssbergen och Östra Vikdalen i två separata planer. Dessa delar är att betrakta som en helhet utifrån att det är ett gemensamt geografiskt område, de har en stor gräns, tilltänkta enheter/funktionen där inom till stora delar är integrerade samt inte minst att den totala miljöpåverkan behöver göras samlad. När det gäller integrerade funktioner framgår detta inte minst av att vägar förbinder områdena, bland annat ny viadukt över tunnelmynningen (tunnel till kvarnholmsbron). En sådant mycket stort ingrepp kan knappast behandlas med information om ena planen då den eventuella konsekvensen och nyttan eventuellt kommer att i nästkommande etapp. Det är lätt att få intryck av att etappuppdelningen gjorts för att stegvis och i delar, för att inte den totala bilden ska framgå på ett tydligt sätt. Särskilt eftersom de flesta kontroversiella delarna för de boende i Vikdalen kommer i det nästkommande steget (Östra Vikdalen).

I de preliminära planer och skisser som kommit boenden tillhanda planeras bensinstation och snabbmatsrestaurang inom den anslutande delen (Östra Vikdalen). När det gäller lokalisering av bensinstation är gällande regelverk tydligt och

nylokalisering är inte tillåten inom 100 meter till boende. Således är det rimligt och sannolikt att anta att mycket större yta behövs än vad som idag föreligger.

Planenhetens kommentar. Se kommentar till Vikdalens Villaförening.

49. Boende 81

bor i Vikdalen och är oroliga för att planändringen får stor negativ påverkan på boendemiljön och befärar att det nya planerade området växer ihop med villakvarteret som nu omges av grönområden. Boenden ser en risk att miljön kommer förändras radikalt och att höghusen kommer att göra att det inte längre känns som en fristad från storstan. Boenden motsätter sig det höga våningsantalet som finns med i planen då det totalt ändrar karaktären av Nacka. Majoriteten av Nackaborna vill bo i gröna områden och inte i en storstadsdjungel. Höjden på byggnaderna gör att Nacka omvandlas till en höghusstadsdel som inte ens finns inne i city. I detaljplanen för Vikdalen nedanför får man bara bygga maximalt 2 våningar. Det planerade höghuset krockar helt med karaktären på området. Höghuset på kullen tror de boende också riskerar att skugga delar av Vikdalen. Bygget får stor påverkan på naturområdet. Den delen som planerar att bebyggas gör anspråk på stora delar av det tillgängliga Ryssviken.

De är också rädda för att denna förändring skulle påverka barnen i området. Barns lektytor försvinner och fler vägar byggs vilket leder till ökad trafik. De befärar att gångvägen till Nacka sporthall påverkas och att de inte längre kan låta barnen promenera eller cykla från området till Nacka idrottsplats på grund av allt fler korsningar. Dessutom är det redan ett alltför hårt tryck på idrottsanläggningen på Järlahöjden. Om man ska kunna utöka med fler bostäder så behöver det även finnas en plan för anläggning av idrottsplaner och hallar i närområdet. Barnperspektivet har helt missats i planen.

Planenhetens kommentar. Konsekvenser för barn har utvecklats efter samråd.

50. Boende 82

anser att Nacka kommun måste avbryta det planerade förortsområdet och skövlingen av urskogen. Centrala Nacka är redan till bredden fyllt av oattraktiva höghusområden, det sista som behövs är att förstöra ännu ett värdefullt naturområde och dessutom skämma hela inloppet till Stockholm. Tänk om och stoppa planen i sin nuvarande form.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

51. Boende 83

anser att det inte är okej att döda över 100 år gamla träd. Bara där träd finns är det grönt och svalt vid en framtida temperaturhöjning. Varför kan inte kommunen välja andra mindre känsliga områden att bygga på, undrar den boende. Inte bara träden som bekymrar utan också det demokratiska underskottet när kommunen inte tillåter delaktighet och inflytande i stadsplaneringen. Staden som hade allt det gröna, det blå och staden håller på att försvinna.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

52. Boende 84

vill protestera mot byggplanerna om bostadsområdet som berör Ryssbergen. Här finns allt från gamla tallar med talltickor, vintertagging, stenmurklor till kantareller. Nu har kommunen bestämt sig för att exploatera och bygga exklusiva bostäder och bensinmack där. Kommunen skriver i planförslaget att det ”medför en stor påverkan på befintlig natur, samt en omgivningspåverkan” och att bebyggelsen kommer att påverka såväl landskapsbild och kulturmiljö. Trots detta har kommunen gjort bedömningen att det inte behövs en miljökonsekvensbeskrivning, vilket är praxis och, enligt alla regler, borde genomföras. Att de höga byggnaderna, som kommer bli väl synliga från Stockholms farled och inlopp, påverkar riksintresset för kulturmiljövården tar kommunen inte heller hänsyn till. Ryssbergen, som är en unik stadsnära rekreationsplats, binder kol, renar luft och vatten och har naturvärden som är oersättliga.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

53. Boende 85

anser att en miljökonsekvensbeskrivning är nödvändig för att ens överväga en byggnation i gammelskogen Ryssbergen.

Planenhetens kommentar. Miljökonsekvensbeskrivning har upprättats.

54. Boende 86

Anser att det krävs en miljökonsekvensbeskrivning.

Planenhetens kommentar. Miljökonsekvensbeskrivning har upprättats.

55. Boende 87

anser att våra sista skogar med rödlistade arter är mycket värdefullare än några hus med bensinmack. Den boende anser att vi i Sverige är tyvärr inte bättre än till exempel Indonesien där 90% av regnskogen är borta.

Planenhetens kommentar. Noteras. Se kommentar till Naturskyddsföreningen ovan.

Ändringar efter samråd

Efter samrådet har följande ändringar av planförslaget gjorts.

- Planområdet har utökats så angöringsvägen till området från Kvarnholmens trafikplats ingår.
- Plangränsen har justerats något mot Birkavägen samt mot naturreservatet i planområdets västra kant.
- Strukturen inom bostadskvarteren har förändrats och kvarteren har öppnats upp mot norr och den högsta bebyggelsen sänkts.
- Gestaltungsbestämmelser har omformulerats till följd av upprättade gestaltungsprogram.
- Byggnader föreslås inte längre i östra delen av branten upp mot naturhöjden Hjässan.

- Ett stort antal utredningar har upprättats eller uppdaterats och bestämmelser har justerats som följd av uppdaterade utredningar.
- Naturvärden har inventerats och bedömts ytterligare.
- En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Planenheten

Susanne Werlinder
Planchef

Monika Stenberg
Planarkitekt